

Zes Fondsen en cultuureducatieprojecten

periode 2002-2004

Inhoud

1. Doel en opzet onderzoek, samenvatting resultaat 5
  - 1.1 Achtergrond 5
  - 1.2 Doel en vraagstelling 5
  - 1.3 Opzet en uitvoering 6
  - 1.4 Samenvatting resultaat 7

2. Resultaten feitelijke gegevens 11
  - 2.1 Verdeling projecten over de fondsen 11
  - 2.2 De aanvragers 12
  - 2.3 Aangevraagd bedrag 14
  - 2.4 Toegekend bedrag 14

3. Resultaten inhoud aanvraag 17
  - 3.1 Leermiddelen en -materialen 17
  - 3.2 Doelgroepen 21
  - 3.3 Doelen 25
  - 3.4 Disciplines 26
  - 3.5 Samenwerking 28

4. Resultaten beoordeling aanvragen 29
  - 4.1 Beoordelingscriteria 29

- Bijlage 1 De werkwijze van de fondsen 31
  - Stichting DOEN (DOEN) 31
  - VSBfonds (VSBF) 33
  - Mondriaan Stichting (MS) 36
  - Prins Bernhard Cultuurfonds (PBC) 38
  - Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten (FAPK) 41
  - Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) 44

- Bijlage 2 Soort aanvragers 48

1. Doel en opzet onderzoek, samenvatting resultaat

1.1 Achtergrond

De Stichting DOEN, het VSB Fonds, de Mondriaan Stichting, het Prins Bernhard Cultuurfonds, het Amsterdams Fonds voor de Kunst en het Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten die (onder andere) projecten op het gebied van cultuureducatie subsidiëren, vroegen Cultuurnetwerk Nederland een studie te verrichten naar de in de periode 2002 – 2004 door hen gehonoreerde projecten. Onderzocht diende te worden welke soort projecten werden gehonoreerd, de inhoud ervan, het doel en de ingezette materialen of leermiddelen. Belangrijk onderwerp vormden ook de doelgroepen van de projecten en hun mening, ervaringen en wensen. De studie diende tenslotte aanknopingspunten te bieden om toekomstige projecten van culturele instellingen beter te (laten) doen aansluiten bij de doelgroepen.

Voor de uitvoering van de studie is een samenwerkingsverband van fondsen, het ministerie van OCW en Cultuurnetwerk Nederland in het leven geroepen, waarbij de laatste partij de rol van onderzoeker vervult. De fondsen en het departement zijn de opdrachtgever van het onderzoek. Een kleine begeleidingscommissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de fondsen fungeert als klankbord voor de onderzoekers van Cultuurnetwerk Nederland.

1.2 Doel en vraagstelling

De afgelopen jaren subsidieerden de fondsen een grote variëteit aan projecten op het gebied van cultuureducatie. Bij het begin van de Cultuurplanperiode 2005 – 2008 willen zij vooruitzien maar ook terugblikken op wat zij aan cultuureducatie en –participatie hebben bijgedragen. Zowel de fondsen als het ministerie van OCW willen daarom weten wat precies de aard van de projecten was, wat de ervaringen met deze projecten zijn en wat hun wensen zijn op dit gebied.

De vragen voor de studie luiden:

Fase 1:

1. *Wat is de aard van de in de periode 2002 – 2004 aangevraagde en gehonoreerde projecten van de zes fondsen? (oktober 2004 – maart 2005)*

Fase 2:

2. *Wat zijn de ervaringen van de doelgroepen met de door de zes fondsen in die periode gesubsidieerde cultuureducatie projecten?*
3. *Welke wensen hebben aanvragers voor toekomstige – eventueel door de zes fondsen te financieren – cultuureducatieprojecten? (mei 2005 - ?)*

Fase 3:

4. *Welke aanbevelingen zijn er te formuleren voor de fondsen als het gaat over belemmerende en stimulerende factoren bij cultuureducatieprojecten? (najaar 2005 - ?)*

De totale studie bestaat uit drie fasen. Over de eerste fase – de antwoorden op vraag 1 - wordt hier gerapporteerd. In de offerte is voorgesteld op basis van deze rapportage 80 projecten te selecteren voor de tweede fase van het onderzoek, waarin de vragen 2 en 3 dienden te worden beantwoord.

De verzamelde gegevens uit fase één en fase twee worden benut in de derde fase van het onderzoek. Ze bieden daarmee empirisch materiaal voor het formuleren van aanbevelingen voor de fondsen voor in de toekomst te subsidiëren projecten. De fondsen kunnen lessen trekken uit bepaalde ervaringen en kunnen verschillende praktijken met elkaar vergelijken.

1.3 Opzet en uitvoering

Wijze van invoer projecten

De fondsen subsidieerden in de jaren 2002 – 2003 en 2003 – 2004 naar eigen schatting ongeveer 240 cultuureducatie projecten. Het ging daarbij om verschillende aanvragers: culturele instellingen, scholen voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs, kunstenaars, migrantengroepen en stichtingen. De projecten kenden verschillende doelgroepen, betroffen verschillende disciplines en dito inhouden en werkvormen. De zes fondsen leverden elk een aantal van in de periode 2002 – 2004 gehonoreerde subsidieaanvragen op het gebied van cultuureducatie aan.

De – uiteindelijk in totaal 215 – projecten zijn ingevoerd in een excelbestand. In dit bestand zijn vier hoofdcategorieën gemaakt: feitelijke gegevens; inhoud aanvraag en beoordeling aanvraag. Elke hoofdcategorie is weer voorzien van enkele subcategorieën zoals aangevraagd bedrag, toegekend bedrag (onder feitelijke gegevens) samenwerking, discipline, leermiddelen of –materialen, doelstelling en doelgroepen (onder inhoud aanvraag) en artistiek inhoudelijke criteria, landelijk belang (onder beoordeling aanvraag).

De gehanteerde hoofd- en subcategorieën zijn onder andere ontleend aan criteria van de fondsen zelf, diverse adviescommissies¹ op het terrein van cultuureducatie en de beschrijvingen of formats die gebruikt worden bij de invoer van cultuureducatieprojecten in *Projectloket Cultuur* en in *Podium op school* (zie: www.cultuurnetwerk.nl).

Indeling hoofd- en subcategorieën

De *feitelijke gegevens* die zijn ingevoerd behelzen die over het jaar van aanvraag, aangevraagd bedrag, toekenning en jaar van uitvoering. Bij *inhoud aanvraag* gaat het om een beknopte beschrijving, de betreffende discipline, de voor het project ontwikkelde (leer)middelen/materialen, de doelen, de doelgroepen en samenwerking. Bij *beoordeling aanvraag* gaat het om de criteria die de fondsen bij hun beoordeling hebben gebruikt. Deze zijn vastgesteld op basis van de criteria die de fondsen gebruiken, zoals artistieke kwaliteit, culturele diversiteit, publieksbereik/doelgroep en vernieuwing/originaliteit. Het criterium 'educatieve aspecten' is daar aan toegevoegd. Hier is gescoord of bij de beoordeling van de aanvraag iets vermeld is over de educatieve elementen van een project (zoals gewenste leereffecten en de aansluiting of aanvulling op een lesprogramma of vak).

De projecten zijn voorzien van een registratiecode (AFK 1, AFK 2 enzovoorts) en daarna bekeken, samen met de (eventueel) bijbehorende documentatie zoals evaluatieverslagen. Vervolgens zijn de gegevens ingevoerd. Die invoer bestond deels uit beknopte beschrijvingen (van de doelen, inhoud project, evaluatie door aanvrager en motivatie afwijking van het aangevraagde bedrag) en deels uit scores die werden toegekend (1=ja of 0=nee).

¹ Zie onder andere Adviescommissie Cultuurbereik Noord Holland; Adviescommissie Cultureel Projecten Den Haag.

Verwerking resultaten

De resultaten van de ingevoerde gegevens geven een beeld van de feitelijke gegevens van de aanvragers, de inhoud van de projecten en de beoordeling van de projecten door de respectieve adviescommissies. Een aantal gegevens uit de inhoud van de projecten zijn met elkaar in verband gebracht (door middel van kruistabellen), zoals de doelgroepen met de disciplines en leermiddelen/materialen en doelgroepen en doelen. De resultaten van de categorie 'anders' bij de disciplines is in een overzichtelijke tabel (tabel 8) weergegeven.

Voor de verwerking van de gegevens uit de categorieën 'doelen van het project', 'motivatie afwijzing' en 'toelichting op de evaluatie' – is steeds de meest voorkomende beschrijving van een label en nummer voorzien (bijvoorbeeld: label doelen van een project: kennis en inzicht in cultureel erfgoed verwerven: nr. 3; of label motivatie afwijzing: kritiek begroting plan: nr.2).

Aan de hand van deze labels zijn daarna alle beschrijvingen in deze drie categorieën genummerd, zowel bij de totale groep fondsen als elk fonds apart.

Bij de categorie 'beoordeling aanvraag' zijn de gegevens verwerkt die ontleend zijn aan de adviezen van de respectievelijke commissies die de fondsen hebben ingesteld. Daarbij kunnen de resultaten vertekend zijn omdat adviescommissies bepaalde criteria niet meer genoemd hebben in hun beoordeling aangezien door het fonds al een voorselectie is gemaakt. Daarom is niet alleen nagegaan hoe de fondsen destijds te werk zijn gegaan bij de inname van alle aanvragen (is er bijvoorbeeld een voorselectie gemaakt voor de adviescommissies), maar ook of ze al dan niet een selectie gemaakt hebben uit de projecten voor dit onderzoek (en zo ja, welke criteria ze daarbij hebben gehanteerd).

1.4 Samenvatting resultaat

De fondsen honoreerden in de periode 2002 - 2004 in totaal 240 cultuureducatieprojecten. Daarvan zijn er 215 projecten door de fondsen aangeleverd en door Cultuurnetwerk Nederland ingevoerd. De keuze van de projecten is niet willekeurig gebeurd; het gaat in *alle* gevallen om aangevraagde én gehonoreerde projecten, ook is de keuze in alle gevallen door het fonds zelf gemaakt en niet door de onderzoekers.

Het betreft de volgende aantallen projecten per fonds:

Stichting DOEN: 13 projecten uitgekozen door het team van de stichting op het criterium 'goede en educatieve projecten';

Het VSBfonds: 42 projecten verzameld door behandelende adviseurs op 'hoog educatief gehalte'.

Mondriaan Stichting: 41 projecten gekozen door de stichting lettend op een 'goede balans tussen de verschillende soorten projecten';

Het Prins Bernhard Cultuurfonds: 40 projecten gekozen door het fonds op een 'zo groot mogelijke variëteit';

Het Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten: 36 projecten met een 'educatief element';

Het Amsterdams Fonds voor de Kunst: 43 projecten, alle in het kader van de subsidieregeling Cultuur en School² gehonoreerde projecten zijn aangeleverd (geen selectie).

² Deze subsidieregeling is per 1.01.2005 beëindigd.

De gehonoreerde aanvragers

Het gaat in deze eerste fase van de studie om de aard van de door de zes fondsen zelf geselecteerde en gehonoreerde projecten. Conclusie is dat de projecten voor bijna een kwart gehonoreerd worden aan stichtingen die activiteiten voor één bepaalde discipline organiseren.

Voor ruim een vijfde deel komen de gehonoreerde aanvragen van culturele instellingen. Iets meer dan de helft van de projecten zijn meer versnipperd in te delen bij producenten, het onderwijs, andersoortige stichtingen en de ondersteuningssector (uitgeverij, gemeente, steunfunctie-instelling).

Toegekende bedragen

De gemiddeld toegekende bedragen liggen tussen de 20.000 en 65.000 euro. Het laagst gehonoreerde bedrag is 500 euro en het hoogst toegekende bedrag is 250.000 (zowel bij de Mondriaan Stichting als bij het VSBfonds). Aanvragers hebben een grotere kans om minder geld dan het aangevraagde bedrag toegekend te krijgen dan om meer geld dan het aangevraagde bedrag te krijgen. In meer dan de helft van de gevallen wijkt het gevraagde en toegekende bedrag echter niet af.

Inhoud projecten

Inhoudelijk betreffen de meeste gehonoreerde projecten een workshop of tentoonstelling. Vaker echter worden verschillende leermiddelen in één project gehonoreerd. Tussen de leeftijdsgroepen is geen duidelijk onderscheid te zien in de gekozen leermiddelen.

Het is opvallend dat in het primair onderwijs de presentaties/voordrachten populairder zijn dan de workshops (in tegenstelling tot het voorgezet en beroepsonderwijs), terwijl dit toch als een meer passieve vorm van educatie te boek staat. Om diezelfde reden is het opvallend dat de presentatie een goede tweede plaats krijgt voor de leeftijdsgroep 12-18 jaar, terwijl je zou verwachten dat juist voor deze leeftijdsgroep (samen met het primair onderwijs) voor een meer actieve benadering gekozen zou worden.

Doelgroepen

Er worden relatief meer projecten gehonoreerd voor jongeren tussen de 12-18 jaar dan voor jongere of oudere leeftijdsgroepen. De vraag is of er ook meer aanvragen voor deze doelgroep bij de fondsen binnenkomen. Vaak worden er meerdere doelgroepen (in termen van leeftijd en opleiding) bediend in een project. Tussen de leeftijdsgroepen is eveneens weinig verschil in het soort kunstdiscipline waarin projecten gehonoreerd worden. We zien dat film/video relatief vaker bij de oudere leeftijdsgroepen voorkomt.

Wel zien we verschillen tussen de binnen- en buitenschools gehonoreerde projecten: binnenschools worden vooral beeldende en film/video-projecten gehonoreerd, buitenschools ligt meer nadruk de podiumkunsten muziek en dans. Aannemelijk is dat ook hier de soort aanvragen een belangrijke rol speelt bij het tot stand komen van deze verdeling.

Doelen en criteria

Een belangrijk doel voor de gehonoreerde projecten is steeds een nieuw publiek laten kennismaken met de wereld van kunst en cultuur. Interessant zou zijn om te kijken in hoeverre deze doelstellingen overeenkomen met de doelstellingen van de fondsen.

Een aanzienlijk deel van de gehonoreerde projecten behelst een bepaalde vorm van samenwerking. Ook in dit geval zullen de beoordelingscriteria van de fondsen dienaangaande een belangrijke rol spelen. Hoewel het om een toegevoegde doelstelling gaat (die dus opvallend genoeg dikwijls niet genoemd wordt in de rijtjes criteria op de websites van de fondsen), scoren educatieve aspecten hoog

bij de beoordeling van de gehonoreerde projecten. Dit zal te maken met de aard van de selectie zoals die door de fondsen ten behoeve van het onderzoek gedaan is. Opvallend is dat de fondsen een belangrijk speerpunt in het cultuurbeleid van de voormalig staatssecretaris Van der Ploeg (culturele diversiteit) zelden als beoordelingscriterium hanteren.

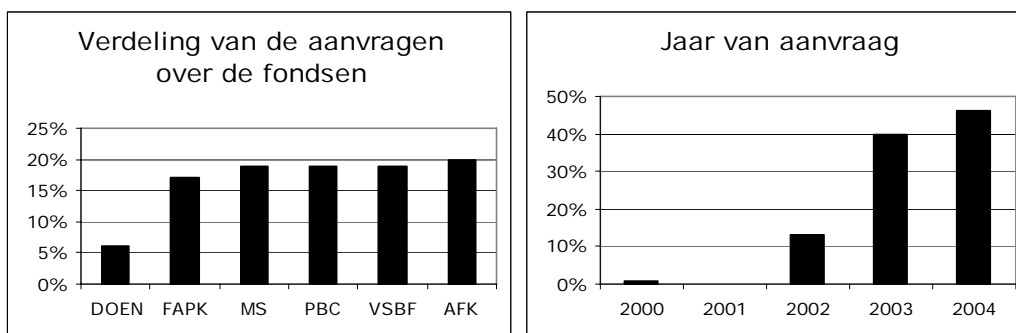

2. Resultaten feitelijke gegevens

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de feitelijke gegevens per paragraaf besproken. Het gaat dan om wie de aanvragers zijn, de hoogte van de aangevraagde bedragen en de uiteindelijk toegekende bedragen. In de eerste paragraaf is de verdeling van de projecten per fonds beschreven, het jaar van de aanvraag en welke criteria de fondsen hanteerden bij de selectie van projecten voor dit onderzoek.

2.1 Verdeling projecten over de fondsen

De fondsen leverden voor het onderzoek ieder ongeveer 40 gehonoreerde projecten aan. Een uitzondering daarop vormde Stichting Doen. Deze stichting leverde dertien projecten op het terrein van cultuureducatie; meer projecten waren niet beschikbaar.

Grafiek 1

Grafiek 2

De meeste projecten die de fondsen inzonden werden in 2003 en 2004 gesubsidieerd; achtereenvolgens 40% in 2003 en 46% in 2004. Dertien procent (13%) van de projecten is afkomstig uit de aanvraagperiode 2002 en 1% van aanvragen werden in het jaar 2000 ingediend. Hoewel deze jaren niet tot de periode behoorden die voor het onderzoek werd vastgesteld zijn de projecten toch meegenomen in de analyse.

De wijze waarop de fondsen de projecten voor het onderzoek selecteerden is als volgt:

- De dertien projecten van Stichting DOEN zijn tijdens een vergadering door het team van de stichting geselecteerd. Het criterium was een selectie van goede, educatieve projecten.
- De tweeënveertig projecten van het VSBfonds (VSBF) zijn verzameld door de behandelende adviseurs. Gekozen is voor projecten met een hoog educatief gehalte.
- Uit een flink aantal projecten waarbij educatie een rol speelt heeft de Mondriaan Stichting (MS) eenenveertig projecten gekozen waarbij gestreefd is naar een goede balans tussen verschillende soorten projecten, bijvoorbeeld kunst en erfgoed.
- Van de ongeveer veertig aanvragen die per jaar zijn binnengekomen selecteerde het Prins Bernhard Cultuurfonds (PBC) er twee keer twintig (2003 en 2004). Daarbij heeft het fonds een zo groot mogelijke variëteit nagestreefd. Een aantal aanvragen is overigens bewust *niet* geselecteerd. Het ging dan om de volgende soort aanvragen:

- Aanvragen natuureducatie. Deze worden een enkele keer door de commissie Cultuureducatie behandeld, maar zijn niet representatief voor het beleid van het fonds voor cultuureducatieve projecten omdat ze niet als zodanig worden beschouwd.
- Aanvragen waarvan de bijdrage (nog) niet is toegekend, bijvoorbeeld vanwege het feit dat het project is afgeblazen, omgebogen of doorgeschoven naar een later moment.
- Aanvragen die niet meer voldoen aan de huidige (bijgestelde) richtlijnen. Deze zijn dus niet (meer) representatief.
- De projecten die bij het Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten (FAPK) worden aangevraagd zijn in principe geen cultuureducatieve projecten. Toch konden zesendertig projecten met een educatief element worden geselecteerd.
- Het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) heeft zo goed als alle projecten – 43 - die in de onderzochte periode zijn toegekend gekozen. Afgewezen projecten zijn niet opgenomen in de selectie.

2.2 De aanvragers

De aanvragers zijn verdeeld in tien verschillende groepen (tabel 1). De eerste groep bestaat uit stichtingen die activiteiten (vaak een evenement of festival) organiseren voor een bepaalde discipline, zoals Cinekid en de Nederlandse Bachvereniging. De tweede groep bestaat uit de culturele instellingen, soms met een semi-permanent karakter. Kunstproducenten vormen de derde groep met bijvoorbeeld theatergroepen, orkesten of dansgezelschappen. Dan is er de groep onderwijs. De vijfde groep richt zich op een specifieke doelgroep, zoals Stichting Cultureel Jongeren Paspoort of Stichting Art for You(th). De groep ideële, maatschappelijke stichtingen omvat stichtingen die kunst of cultuur meer als instrument gebruiken om maatschappelijke doelen te bereiken; bijvoorbeeld het contact bevorderen tussen allochtone en autochtone jongeren. Dan volgen uitgevers en gemeenten. De groep steunfunctie-instelling bevat gecombineerde instellingen (een centrum voor de kunsten dat ook een intermediaire taak heeft) die vaak stedelijk werken en instellingen die provinciaal werken. In de categorie 'overig' zijn die instellingen ondergebracht die niet in de genoemde groepen onder te brengen zijn.

Soort instelling	Aantal
Stichting met activiteiten gericht op bepaalde discipline	53
Culturele instelling	50
Producenten kunst	36
Onderwijs	31
Stichting met activiteiten gericht op bepaalde doelgroep	15
Ideëel maatschappelijke stichting	14
Uitgever	6
Steunfunctie-instelling	3
Gemeente	2
Overig	7

Tabel 1 Subsidieaanvragers 2002-2004

Stichtingen die zich richten op een bepaalde discipline vormen de grootste groep aanvragers. In de meeste gevallen gaat het dan om erfgoed in musea. De culturele instellingen zijn de tweede grootste groep; de meeste aanvragers zijn beeldende kunst- en erfgoedmusea. Ook het onderwijs is goed vertegenwoordigd als aanvrager, het merendeel is daarbij afkomstig uit het voortgezet onderwijs.

Tabel 2 toont wat per fonds de grootste groep aanvragers is. Bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst is dit het onderwijs. Dit valt te verklaren doordat het onderdeel Cultuur en School in het Actieplan Cultuurbereik 2001 – 2004 van de gemeente Amsterdam is ondergebracht bij het AFK. In de regeling die het AFK voor Cultuur en School formuleerde, staat dat scholen –in samenwerking met kunstenaars of culturele instellingen- de aanvraag moeten indienen.

De kunstproducenten behoren tot de grootste groep aanvragers bij het Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten. En ook dat is niet verwonderlijk gezien de doelgroep van het fonds: amateur-kunstenaars, professionele podiumkunstenaars en semi-professionele kunstenaars.

De Mondriaan Stichting richt zich op beeldende kunst en vormgeving en cultureel erfgoed. Zij wil de belangstelling voor deze twee gebieden vergroten. Dit kan een verklaring zijn voor het feit dat het grootste deel van de aanvragers culturele instellingen zijn en dan vooral musea voor beeldende kunst, of erfgoed of een combinatie van beide.

Zowel bij het Prins Bernhard Cultuurfond als bij het VSB-fonds is de grootste groep aanvragers stichtingen die zich richten op een bepaalde discipline.

Op het gebied van cultuur ondersteunt Stichting Doen projecten die mensen tot elkaar brengen en die betrokkenheid bij en deelname aan kunst en cultuur stimuleren. Dit doet veronderstellen dat stichtingen die zich richten op bepaalde doelgroepen en ideëel maatschappelijke stichtingen hier de grootste groep aanvragers zijn. Dit is echter niet het geval; culturele instellingen vormen ook hier de grootste groep.

In de tabel heeft de cel met de hoogste score aanvragers een donkere markering gekregen. De op een na hoogste score is van een lichtere markering voorzien.

	AFK (43)	FAPK (36)	MS (41)	PBC (40)	DOEN (13)	VSBF (42)
Stichting gericht op discipline	19%	11%	12%	33%	15%	50%
Culturele instelling	5%	19%	51%	18%	62%	14%
Producenten kunst	16%	53%	0%	5%	23%	12%
Onderwijs	47%	3%	22%	0%	0%	2%
Stichting gericht op doelgroep	0%	0%	2%	25%	0%	10%
Ideëel maatschappelijke instelling	2%	3%	5%	13%	8%	10%
Uitgever	0%	0%	7%	8%	0%	0%
Steunpunt	0%	3%	0%	0%	0%	5%
Gemeente	0%	0%	5%	0%	0%	0%
Overig	5%	11%	0%	3%	0%	0%

Tabel 2 Subsidieaanvragers 2002-2004, gegroepeerd per fonds

2.3 Aangevraagd bedrag

De hoogte van de aangevraagde bijdragen lopen nogal uiteen en dit geldt voor alle fondsen. De gemiddelden van de projectaanvragen voor de periode 2000 – 2004 zijn berekend en die voor de projectaanvragen van 2004. Het gemiddelde van 2004 van het FAPK ligt lager dan het gemiddelde van de voorgaande periode. Het gemiddelde van 2004 bij het VSBF ligt wat hoger dan het gemiddelde van de voorgaande periode. Voor de overige fondsen geldt dat het gemiddelde aangevraagd bedrag in 2004 weinig afwijkt van het gemiddelde aangevraagde bedrag in de periode 2000 – 2004.

Fondsen	Laagst aangevraagd bedrag	Hoogst aangevraagd bedrag	Gemiddeld aangevraagd bedrag 2000–2004	Gemiddeld aangevraagd bedrag 2004
AFK	€ 910	€ 90.464	€ 21.986	€ 19.251
FAPK	€ 3.000	€ 137.169	€ 32.677	€ 17.377
MS	€ 4.700	€ 250.000	€ 62.561	€ 63.014
PBC	€ 2.800	€ 100.000	€ 23.256	€ 25.013
DOEN	€ 5.000	€ 200.000	€ 37.108	€ 40.225
VSBF	€ 500	€ 250.000	€ 51.085	€ 58.100
Totaal	€ 500	€ 250.000	€ 38.349	€ 40.577

Tabel 3 Aangevraagde bedragen 2002-2004

2.4 Toegekend bedrag

In bijna de helft van de gevallen wijkt het toegekende bedrag af van het aangevraagde bedrag. In tabel 4 is het percentage projecten te zien dat meer geld krijgt dan aangevraagd en het percentage projecten dat minder geld krijgt dan aangevraagd.

Fondsen	Aanvragers die meer geld krijgen dan aangevraagd	Aanvragers die minder geld krijgen dan aangevraagd
AFK	8%	14%
FAKP	8%	58%
MS	0%	27%
PBC	8%	48%
DOEN	0%	15%
VSBF	2%	50%
Totaal	6%	43%

Tabel 4 Meer of minder toegekende bedragen per fonds 2002-2004

In een aantal gevallen is de reden voor de afwijking simpelweg een afronding – naar boven of beneden - van het bedrag, in andere omdat men vond dat bepaalde onderdelen meer geld behoeven of omdat gebleken was dat een andere subsidiegever had afgehaakt. Zo kende het PBC bijvoorbeeld meer geld dan gevraagd toe voor busvervoer, omdat het PBC daarvoor 'gangbare' bijdragen kent. Tabel 5 laat de redenen voor de negatieve afwijkingen zien.

Label	Aantal in %
Toekenning specifiek deel plan	25 %
Kritiek inhoud plan	8 %
Kritiek begroting plan	23 %
Budget fonds niet toereikend	23 %
Overig	8 %

Tabel 5 Redenen voor negatieve afwijking aangevraagd bedrag 2002-2004

De meest genoemde reden is een toekenning aan een specifiek deel van een project in plaats van aan het gehele project. Een voorbeeld is een project waarvan alleen het lesmateriaal gesubsidieerd wordt. Het komt ook voor dat een bepaald deel van het project juist uitgesloten wordt van subsidiering, zoals de verzorging van een publicatie naar aanleiding van het project. Een andere vaak genoemde reden om af te wijken van het aangevraagde bedrag is kritiek op de begroting. De beoordelingscommissie was dan van mening dat een bepaalde post te ruim begroot was of dat bepaalde onderdelen uit de begroting volgens de subsidiecriteria niet voor subsidiëring in aanmerking kwamen. Voor beide soorten afwijking geldt overigens dat in 22 procent daarvoor geen opgaf van reden is gevonden in de stukken.

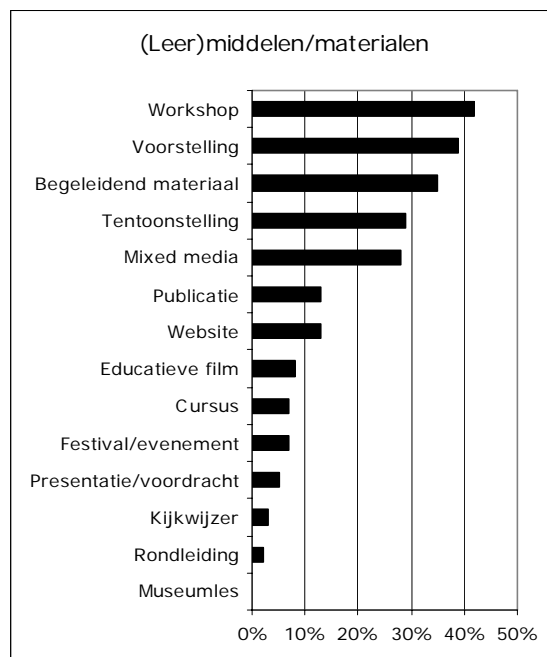
3. Resultaten inhoud aanvraag

In dit hoofdstuk wordt eerst gekeken naar welke leermiddelen en – materialen worden ingezet bij de projecten. Die variëren overigens van workshops tot kijkwijzers. Vervolgens is gekeken of er per project meer dan een leermiddel – of materiaal wordt ingezet en welke leermiddelen of –materialen voor welke doelgroepen worden ontwikkeld.

Dan zijn de doelgroepen van de projecten in beeld gebracht, evenals de doelen. Doelgroepen en doelen zijn daarna met elkaar in verband gebracht. Tot slot wordt er gerapporteerd over in hoeverre er sprake is van samenwerking bij de aanvragers en in de projecten.

3.1 Leermiddelen en -materialen

Als de leermiddelen en –materialen voor de zes fondsen samen wordt genomen is het volgende resultaat te zien.

Grafiek 3

De workshops en voorstellingen zijn de meest gekozen leermiddelen/leermaterialen die worden ontwikkeld bij de projecten. Museumlessen komen niet (meer?) voor en rondleidingen en kijkwijzers worden vrijwel niet ingezet.

Als de leermiddelen en –materialen per fonds worden bekeken (tabel 6)³ dan is het beeld als volgt:

	AFK (43)	FAPK (36)	MS (41)	PBC (40)	DOEN (13)	VSBF (42)	Totaal (215)
Museumles	0%	0%	2%	0%	0%	0%	0%
Rondleiding	0%	3%	0%	0%	0%	7%	2%
Kijkwijzer	0%	0%	7%	0%	0%	10%	3%
Presentatie/voordracht	9%	3%	2%	3%	8%	5%	5%
Festival/evenement	5%	19%	2%	10%	0%	0%	7%
Cursus	12%	3%	0%	5%	0%	17%	7%
Educatieve film	9%	0%	7%	13%	0%	12%	8%
Website	21%	8%	20%	15%	15%	2%	13%
Publicatie	9%	3%	12%	23%	8%	17%	13%
Mixed media	42%	8%	22%	35%	15%	36%	28%
Tentoonstelling	35%	0%	63%	23%	8%	29%	29%
Begeleidend materiaal	37%	31%	20%	23%	46%	60%	35%
Voorstelling	37%	75%	5%	23%	92%	43%	39%
Workshop	77%	53%	19%	28%	54%	31%	42%

Tabel 6 Leermiddelen en –materialen per fonds 2002-2004

Het ligt voor de hand dat bij de aanvragen voor de Mondriaan Stichting tentoonstellingen veel voorkomen. De workshop komt bij alle fondsen gemiddeld het meest voor. Begeleidend materiaal en voorstellingen zijn ook veel voorkomende leermiddelen en -materialen. Mixed media is in opkomst en er valt een teloegang te bespeuren van rondleidingen, museumlessen en kijkwijzers.

Tabel 7 toont de hoeveelheid combinaties van leermiddelen en – materialen in een project per fonds.

Aantal combinaties	AFK (43)	FAPK (36)	MS (41)	PBC (40)	DOEN (13)	VSBF (42)	Totaal (215)
0	0%	0%	0%	10%	0%	5%	3%
1	9%	31%	41%	25%	23%	17%	24%
2	28%	44%	37%	25%	30%	29%	32%
3	28%	14%	17%	28%	31%	33%	25%
4	30%	11%	5%	13%	8%	14%	14%
5	5%	0%	0%	0%	8%	2%	2%

Tabel 7 Aantal combinaties van leermiddelen en –materialen per fonds 2002-2004

Bij zowel het Prins Bernhard Cultuurfonds als het VSB Fonds was in een aantal gevallen sprake van geen leermiddel (er werd bijvoorbeeld alleen vervoer genoemd). Vandaar deze percentages in de categorie 0.

³ In de tabel heeft een cel met de hoogste score leermiddelen of –materialen een donkere markering gekregen; de op een na hoogste score heeft een lichtere markering gekregen en de op twee na hoogste score de lichtste.

Welke leermiddelen of -materialen worden voor welke doelgroep ingezet? Allereerst is dat te zien per leeftijdsgroep en onderwijsniveau (tabel 8), daarna in de wat bredere omschrijving 'buitenschools – binnenschools' (tabel 9).

	4-12 jr. (62)	12-18 jr. (88)	18-25 jr. (57)	25-55 jr. (45)	55 jr. > (38)	po (87)	vo (117)	bve (10)	hbo (7)
Voorstelling	39%	48%	53%	49%	45%	38%	42%	40%	29%
Begeleidend materiaal	32%	36%	44%	47%	53%	39%	44%	20%	43%
Tentoonstelling	32%	23%	28%	36%	42%	46%	27%	40%	14%
Educatieve film	26%	23%	21%	24%	26%	33%	9%	0%	0%
Mixed media	26%	23%	21%	24%	26%	33%	32%	4%	29%
Museumles	6%	5%	5%	7%	8%	8%	1%	0%	0%
Rondleiding	2%	5%	5%	4%	5%	5%	3%	0%	0%
Presentatie/voordracht	27%	38%	28%	22%	18%	46%	4%	20%	14%
Workshop	10%	8%	7%	11%	11%	5%	47%	40%	14%
Kijkwijzer	5%	9%	11%	11%	11%	8%	4%	0%	0%
Festival/evenement	2%	7%	7%	2%	3%	7%	8%	0%	29%
Cursus	11%	12%	12%	11%	13%	18%	8%	0%	0%
Website	16%	14%	16%	16%	18%	11%	15%	0%	14%
Publicatie	16%	14%	16%	16%	18%	11%	10%	10%	14%

Tabel 8 Inzet van leermiddelen en –materialen bij projecten per leeftijdsgroep en onderwijsniveau 2002-2004

Voorstellingen en begeleidend materiaal worden bij alle onderwijssoorten en alle leeftijdsgroepen vaak ingezet. Mixed media en workshops komen vooral voor in het voortgezet onderwijs en de bve (beroeps- en volwasseneneducatie). De hoge percentages bij de bve moeten trouwens genuanceerd worden; er waren voor deze onderwijssector weinig projecten.

	Binnenschools (93)	Buitenschools (35)	Binnen- en buitenschools (76)
Voorstelling	34%	49%	45%
Begeleidend materiaal	40%	26%	37%
Tentoonstelling	35%	20%	29%
Educatieve film	13%	3%	5%
Mixed media	42%	20%	21%
Museumles	1%	0%	0%
Rondleiding	0%	0%	5%
Presentatie/voordracht	5%	3%	4%
Workshop	52%	46%	34%
Kijkwijzer	0%	6%	7%
Festival/evenement	4%	9%	9%
Cursus	8%	3%	8%
Website	18%	9%	12%
Publicatie	10%	17%	13%

Tabel 9 Inzet van leermiddelen en –materialen bij binnenschoolse en buitenschoolse projecten 2002-2004

Welke leermiddelen en – materialen worden gebruikt bij welke disciplines is te zien in tabel 10.

	Fotografie (23)	Beeldend (48)	Muziek (55)	Theater (45)	Dans (34)	Literatuur (19)	Film/video (50)	Muziektheater (14)	Architectuur (1)	Erfgoed (32)
Voorstelling	17%	19%	67%	80%	71%	21%	24%	93%	0%	9%
Begeleidend materiaal	26%	35%	40%	27%	38%	26%	34%	50%	100%	47%
Tentoonstelling	57%	60%	16%	16%	15%	11%	14%	0%	100%	72%
Educatieve film	4%	4%	5%	4%	3%	11%	26%	7%	0%	3%
Mixed media	61%	29%	27%	13%	15%	32%	60%	7%	100%	34%
Museumles	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	3%
Rondleiding	0%	2%	2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	3%
Presentatie/voordracht	9%	6%	11%	2%	3%	11%	6%	0%	0%	3%
Workshop	65%	44%	56%	53%	56%	53%	46%	36%	0%	22%
Kijkwijzer	0%	8%	2%	2%	0%	0%	0%	0%	0%	16%
Festival/evenement	0%	6%	15%	7%	9%	16%	10%	0%	0%	3%
Cursus	9%	6%	13%	9%	9%	11%	4%	7%	0%	0%
Website	35%	8%	11%	4%	9%	21%	20%	14%	0%	22%
Publicatie	17%	15%	4%	7%	0%	11%	12%	7%	100%	9%

Tabel 10 Leermiddelen en –materialen per discipline 2002-2004

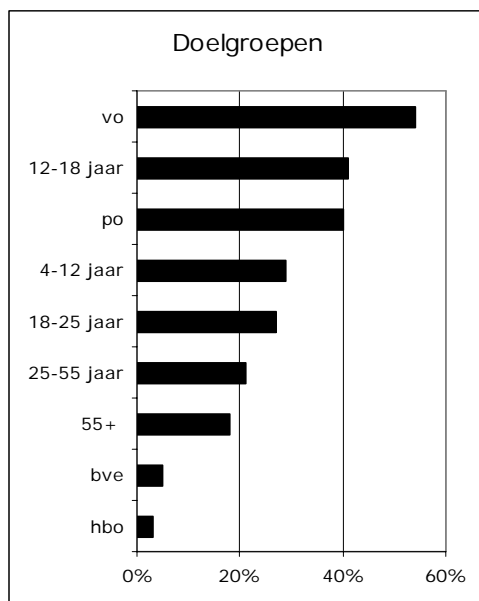
De combinatie (kruistabel) disciplines met leermiddelen levert weinig verrassende resultaten op: tentoonstellingen heeft een hoog percentage bij beeldend en fotografie en een voorstelling hoog percentage bij theater, muziektheater en dans. Workshops komen overal vrij veel voor met uitzondering van muziektheater, architectuur en erfgoed.

Mixed media wordt vooral gebruikt bij – redelijk voor de hand liggend – fotografie, film en video, maar ook erfgoed. Bij fotografie, film en video betreft dat vooral het digitaliseren van films en foto's en de toepassing van fotoshop. Bij erfgoed gaat het om de virtuele reconstructie van situaties of gebouwen.

3.2 Doelgroepen

De doelgroepen van de projecten zijn verdeeld in vijf leeftijdsgroepen: 4-12 jaar, 12-18 jaar, 18-25 jaar, 25-55 jaar en 55 jaar en ouder. Deze leeftijdsgroepen kregen een score (1=ja 0 =nee) als de educatie niet in schoolverband plaatsvond (buitenschools). Daarnaast zijn er vier onderwijsniveaus: primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), beroeps- en volwasseneneducatie (bve) en hoger beroepsonderwijs (hbo). Als het project voor het onderwijs was bedoeld, werd daar een score toegekend. Daarbij moet overigens worden opgemerkt dat er weliswaar een specificatie van leeftijd en onderwijssoort is, maar dat er ook overlappingen tussen leeftijdsgroepen kan voorkomen. Voorts hadden projecten ook vaak meerdere doelgroepen tegelijk.

Grafiek 4 laat zien dat de projecten voor jongeren (12-18 jaar), zowel binnenschool (vo) als buitenschools, verreweg het meeste voorkomen. Dan volgen die voor kinderen in de basisschoolleeftijd. Het verschil tussen projecten binnenschools (po) en buitenschools (4-12 jaar) is echter groter dan bij de doelgroepen jongeren (vo en 12-18 jaar).

Grafiek 4

De indeling van doelgroepen zoals toegepast in bovenstaande grafiek 4, bleek in een aantal gevallen niet toereikend. Daarom is bij al de invoer van gegevens ruimte gelaten voor toelichting.

In tabel 11 is te zien hoe de doelgroepen nader gepreciseerd zijn in de projecten. Tevens is te zien welke doelgroepen niet onder te brengen zijn.

	Aantal	Label	aantal
Toelichting doelgroep po	17	Specificatie van leeftijd/bouw	16
		Speciaal basisonderwijs	1
Toelichting doelgroep voortgezet onderwijs	44	vmbo	21
		CKV	4
		CKV1	6
		CKV-vmbo	3
		Allochtone jongeren	4
		Havo/vwo/gymnasium	2
		Specificatie van leeftijd	5
		Vo Curaçao	1
Toelichting bve	1	Mode/commercie uiterlijke verzorging	1
Toelichting hbo	2	Toneel-/theaterdocentenopleiding	1
		Kunstvakopleiding	1
Toelichting 4-12 jaar	8	Specificatie van leeftijd	7
		Instanties die zich richten op die leeftijd	1
Toelichting 12-18 jaar	7	Specificatie van de leeftijd	6
		Allochtonen	1
Toelichting 18-25 jaar	2	Specificatie van leeftijd	2
		Geen doelgroep gespecificeerd	4
		Gehandicapten	5
		Beoefenaars textiel	1
		Kinderziekenhuis	1
		Docenten po	1
		Musea/journalisten/bibliotheken/ wetenschappers/andere geïnteresseerden	1

Tabel 11 Nadere precisering doelgroepen in onderwijs- en leeftijdsgroepen 2002-2004

Bijna voor alle fondsen geldt dat projecten vaak meerdere doelgroepen hebben (tabel 12). Uitzonderingen daarop zijn het AFK en de MS; bij het AFK kan dat verklaard worden doordat de projecten in het kader van de regeling Cultuur en School zijn aangevraagd.

	AFK (43)	FAPK (36)	MS (41)	PBC (40)	DOEN (13)	VSBF (42)	Totaal (215)
geen doelgroep	0%	3%	2%	20%	0%	2%	5%
1 doelgroep	72%	17%	54%	35%	31%	26%	41%
2 of meer doelgroepen	28%	81%	44%	45%	69%	71%	54%

Tabel 12 Aantal in de aanvragen genoemde doelgroepen per fonds 2002-2004

Zijn er verschillen tussen fondsen als het gaat om de doelgroepen? Hoewel bij bijna alle fondsen kinderen en jongeren de meest genoemde doelgroepen zijn, zijn er wel accentverschillen (tabel 13). Bij het ene fonds zijn de projecten voornamelijk binnenschools (hoog percentage po en vo bij AFK en MS) en bij de andere fondsen gaat het voornamelijk om de leeftijdsgroep, waarbij het niet uitmaakt of het project binnen- of buitenschools plaatsvindt (hoog percentage 12-18 jaar en vo bij FAPK, PBC en VSBF). Stichting Doen heeft verhoudingsgewijs meer projecten voor 4-12 jaar en 12-18 jaar.

	AFK (43)	FAPK (36)	MS (41)	PBC (40)	DOEN (13)	VSBF (42)	Totaal (215)
4-12 jaar	9%	22%	32%	25%	77%	40%	29%
12-18 jaar	16%	67%	29%	33%	77%	52%	41%
18-25 jaar	0%	47%	20%	20%	46%	43%	27%
25-55 jaar	0%	33%	20%	10%	38%	38%	21%
55+	0%	22%	17%	8%	38%	36%	18%
Po	56%	39%	37%	30%	38%	40%	40%
voortgezet onderwijs	53%	56%	56%	38%	62%	67%	54%
Bve	2%	6%	7%	3%	0%	7%	5%
Hbo	0%	3%	5%	0%	0%	10%	3%

Tabel 13 Doelgroepen per fonds naar leeftijdsgroep en onderwijsniveau 2002-2004

Dit beeld wordt bevestigd in tabel 14. Deze geeft echter meer inzicht in de verdeling tussen binnenschools, buitenschools en de combinatie van deze twee.

	AFK (43)	FAPK (36)	MS (41)	PBC (40)	DOEN (13)	VSBF (42)	Totaal (215)
Binnen- en buitenschools	16%	64%	37%	15%	62%	38%	35%
Buitenschools	2%	17%	7%	30%	38%	21%	16%
Binnenschools	81%	17%	54%	38%	0%	38%	43%
'Anders'	0%	3%	2%	20%	0%	2%	5%

Tabel 14 Doelgroepen per fonds naar binnenschoolse en buitenschoolse projectaanvragen 2002-2004

Welke disciplines of vakgebieden worden gekozen voor welke doelgroepen in de projecten? Dit is te zien in tabel 15. De disciplines muziek en film/video hebben bij bijna alle doelgroepen een hoog percentage. De enige afwijking vinden we in de projecten gericht op de doelgroep primair onderwijs. Beeldend en erfgoed hebben hier een hoger percentage ten opzichte van ander schooltypes.

	4-12 jr. (62)	12-18 jr. (88)	18-25 jr. (57)	25-55 jr. (45)	55 jr. > (38)	po (87)	vo (117)	bve (10)	hbo (7)
Fotografie	10%	6%	4%	4%	5%	14%	9%	10%	0%
Beeldend	19%	19%	18%	20%	16%	25%	20%	20%	0%
Muziek	19%	31%	32%	31%	29%	22%	27%	30%	29%
Theater	18%	22%	19%	20%	16%	15%	23%	20%	14%
Dans	10%	20%	19%	13%	11%	13%	14%	0%	0%
Literatuur	6%	8%	12%	11%	8%	5%	5%	20%	29%
Film/video	2%	23%	19%	20%	18%	20%	26%	30%	57%
Muziektheater	6%	9%	12%	11%	8%	5%	7%	0%	0%
Architectuur	0%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%
Erfgoed	15%	11%	12%	16%	16%	25%	17%	10%	29%

Tabel 15 Disciplines en vakgebieden per leeftijdsgroep en onderwijsniveau 2002-2004

Per discipline of vakgebied is ook gekeken naar verschillen tussen de doelgroep binnenschools, buitenschools en op beide, maar ook hier blijkt weinig verschil met het totaalbeeld (tabel 16). Voor binnenschools en buitenschools hebben beeldend en muziek een hoog percentage. Daar komt voor binnenschools bij dat film en video een nog hoger percentage heeft, een discipline die in het totaalbeeld ook hoog scoort. Bij buitenschools vinden we een afwijking van het totaalbeeld: dans heeft een hoog percentage.

	Binnenschools (93)	Buitenschools (35)	Binnen- en buitenschools (76)
Fotografie	17%	9%	5%
Beeldend	26%	14%	23%
Muziek	25%	37%	26%
Theater	22%	23%	19%
Dans	14%	26%	15%
Literatuur	6%	20%	5%
Film/video	28%	20%	22%
Muziektheater	4%	11%	8%
Architectuur	0%	0%	1%
Erfgoed	20%	6%	14%

Tabel 16 Disciplines en vakgebieden binnenschools en buitenschools 2002-2004

3.3 Doelen

Voor verreweg het grootste deel van de projecten zijn doelen geformuleerd. Sommige daarvan waren kort en bondig, andere waren zeer uitvoerig. Bij een groot aantal projecten werd ook meer dan een doel genoemd. Haanstra, Van der Kamp en Oostwoud Wijdenes (1993) en Harland (2004) onderscheiden doelen voor kunst- en/of cultuureducatie die direct gerelateerd zijn aan kunst en cultuur; doelen gerelateerd aan leren; doelen gerelateerd aan persoonlijke ontwikkeling en doelen die betrekking hebben op maatschappelijke of sociale zaken. In tabel 17 staat hoe vaak deze doelen aangevuld met nog enkele voorkomen.

Doelen	Aantal
Kennismaken – nieuw publiek - met kunst en cultuur	62
Kennis over materialen, technieken en werkprocessen in de kunsten verwerven	34
Kennis en inzicht in (andere) culturen verwerven	30
Ontwikkeling van nieuwe, instructieve materialen	28
Bevorderen van een positieve houding/belangstelling voor van kunst en cultuur	24
Inzicht krijgen in maatschappelijke situaties	19
Bevorderen van de creativiteit, fantasie en/of verbeelding	18
Kennis en inzicht in (cultureel) erfgoed verwerven	16
Verfraaiing en/of verbetering van specifieke locatie of gelegenheid	14
Bevorderen van sociale vaardigheden	11
Ontwikkelen van (kunst)beschouwelijke vaardigheden	7
Uitwisseling van informatie en samenwerking bevorderen	6
Ontwikkelen van smaak, esthetisch vermogen	3
Aanschaf speciaal materiaal en/of vervoer	3
Geen doel vermeld	10

Tabel 17 Projectdoelen van aanvragen 2002-2004

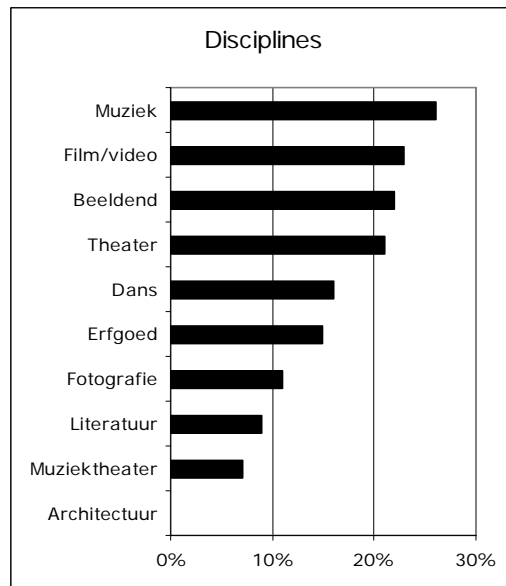
Uit het voorgaande blijkt dat men vooral de doelgroepen kinderen en jongeren (nieuw publiek) kennis wil laten maken met kunst en cultuur, kennis wil bijbrengen over materialen, technieken en werkprocessen én kennis en inzicht wil geven in andere culturen. Dit is overigens ook een belangrijk doel van het overheidsbeleid, in het bijzonder die van het Actieplan Cultuurbereik, in het bijzonder van Cultuur en School daarin. De visitatiecommissie van het Actieplan Cultuurbereik formuleerde de reden voor dit beleid als volgt: 'De belangstelling voor traditionele cultuur, zoals musea en klassieke concerten, is tanende. Dat betekent echter niet dat men de handdoek in de ring werpt. Gemeenten, provincies en het rijk zijn zich hiervan bewust en ontwikkelen daarom al langer dan vandaag beleid gericht op de vergroting van de cultuurdeelname.'⁴ De veronderstelling hierbij is dat wanneer kinderen en jongeren in aanraking komen kunst dit later zal leiden tot een grotere cultuurdeelname.

⁴ Wester, M. (red.) (2003), *Van jonge mensen en de dingen die gaan komen. Rapportage over de jaren 2001 en 2002 door de visitatiecommissie cultuurbereik*. Leidschendam, Efficiënta Offsetdrukkerij.

In de onderzoeken van Ganzeboom⁵ en Nagel⁶ wordt deze veronderstelling bevestigd. Uit een recente SCP-rapportage (Cultuurminnaars & Cultuurmijders, SCP 2005) blijkt dat in de meest recente periode 1999-2003 er bij kinderen en jeugdigen weer sprake is van een duidelijke toename van museumbezoek hetgeen lijkt te duiden op enig succes van de beleidsimpuls Cultuur en School.

3.4 Disciplines

De disciplines waar projecten zich op kunnen richten zijn verdeeld in tien subcategorieën en een categorie 'anders'. In onderstaande grafiek is te zien welk percentage projecten zich richt op welke disciplines. Sommige projecten richtten zich op meerdere disciplines. Grafiek 5 laat zien dat de meeste projecten gericht zijn op de disciplines muziek, beeldend en theater. Maar 'film en video' komt ook veel voor. In de vorige paragrafen is vastgesteld dat jongeren de voornaamste doelgroep vormen. 'Film en video' neemt in de vrije tijdsbesteding van jongeren een grote plaats in. Wellicht is dit, naast de opkomst van de digitale en goedkope camera's, de reden waarom veel projecten zich richten op de discipline 'film en video'.

Grafiek 5

In de categorie 'anders' zijn er negentien projecten gevonden (zie tabel 18). In zeven gevallen ging het om projecten waarbij meerdere disciplines aan de orde waren. Zes projecten waren er op het gebied van nieuwe media. Een voorbeeld van een dergelijk project is dat jongeren audiovisueel materiaal verzamelen van hun leefomgeving en dit vervolgens digitaal gaan bewerken.

⁵ Ganzeboom, H. (1989) *Cultuurdeelname in Nederland*. Assen/Maastricht, Van Gorcum.

⁶ Nagel, I. (2004) *Cultuurdeelname in de levensloop*. Utrecht, ICS.

Nagel, I., Ganzeboom, H., Haanstra, F. en Oud, W. (1996) *Effecten van kunsteducatie in het voortgezet onderwijs*. Amsterdam, SCO

Nagel, I., Ganzeboom, H. en Haanstra, F. (1996) *Katernen Kunsteducatie. Cultuurdeelname in de levensloop. De invloed van ouders, school en buitenschoolse kunsteducatie*. Utrecht, LOKV.

Label	Aantal
Meerdere disciplines	7
Nieuwe media	6
Wetenschap	3
Toegepaste vormgeving: mode	2
Overig: sport, circus, textiel en visueel hoorspel	4

Tabel 18 Toelichting categorie 'Anders' van disciplines waar projecten zich op richten 2002-2004

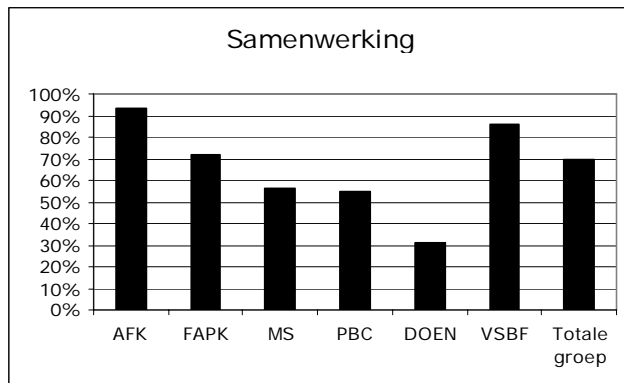
Bestaan er verschillen tussen de fondsen als het gaat om de disciplines waar de projecten zich op richten (tabel 19)? Het AFK wijkt in de hoogste percentages niet af van het totale beeld: de disciplines muziek, beeldend en film en video hebben het hoogste percentage. Bij fotografie wijkt het AFK echter wel af van het totale beeld; fotografie komt vaker voor bij projecten bij het AFK. De projecten bij het FAPK laten een hoog percentage zien voor dans en muziek; dat is niet verwonderlijk omdat het FAPK zich richt op podiumkunsten. De projecten bij de Mondriaan Stichting laten – even vanzelfsprekend - een hoog percentage beeldend en erfgoed zien en bij het Prins Bernhard Cultuurfonds zijn de literatuurprojecten populair. Stichting Doen heeft – verhoudingsgewijs een hoog percentage theaterprojecten. Overigens moet worden opgemerkt dat er facetten van multidisciplinariteit in bepaalde projecten aanwezig waren, waardoor ook projectaanvragen bij de fondsen die zich richten op een specifieke discipline op 'niet eigen' disciplines konden 'scoren'.

	AFK (43)	FAPK (36)	MS (41)	PBC (40)	DOEN (13)	VSBF (42)	Totaal (215)
Fotografie	35%	0%	12%	0%	8%	5%	11%
Beeldend	28%	6%	49%	20%	23%	7%	22%
Muziek	37%	31%	5%	20%	38%	31%	26%
Theater	23%	28%	7%	18%	46%	21%	21%
Dans	21%	31%	2%	15%	15%	12%	16%
Literatuur	7%	6%	0%	25%	8%	7%	9%
Film/video	28%	17%	27%	23%	0%	29%	23%
Muziektheater	5%	22%	0%	0%	23%	2%	7%
Architectuur	0%	0%	0%	0%	0%	2%	0%
Erfgoed	12%	0%	34%	18%	0%	14%	15%

Tabel 19 Disciplines en vakgebieden in de aanvragen per fonds 2002-2004

3.5 Samenwerking

Het begrip samenwerking is voor meerdere uitleg vatbaar. Dit varieert van het inzetten van externen voor de uitvoering van het project tot het gezamenlijk opzetten van een project. De projecten hebben een score voor samenwerking gekregen wanneer de aanvrager samenwerkingspartners noemde. In zeventig procent van de projecten (grafiek 6) wordt samengewerkt. Wanneer dit percentage wordt uitgesplitst naar de verschillende fondsen, blijken er onderling grote verschillen te zijn. Het Amsterdams Fonds voor de Kunst en het VSBFonds hebben het hoogste percentage projecten waarin samengewerkt wordt (respectievelijk 93% en 72%) en Stichting Doen heeft verhoudingsgewijs het laagste percentage (31 procent). Overigens is het zo dat het Amsterdams Fonds voor de Kunst scholen nadrukkelijk vraagt een projectplan in te dienen in samenwerking met kunstenaars en/of culturele instellingen.

Grafiek 6

Tabel 20 toont samenwerking als het gaat om projecten voor binnenschoolse, buitenschoolse doelgroepen en projecten waar beide doelgroepen zijn genoemd. Hoewel bij de binnenschoolse het percentage samenwerking hoger ligt, is dat verschil met de andere niet groot.

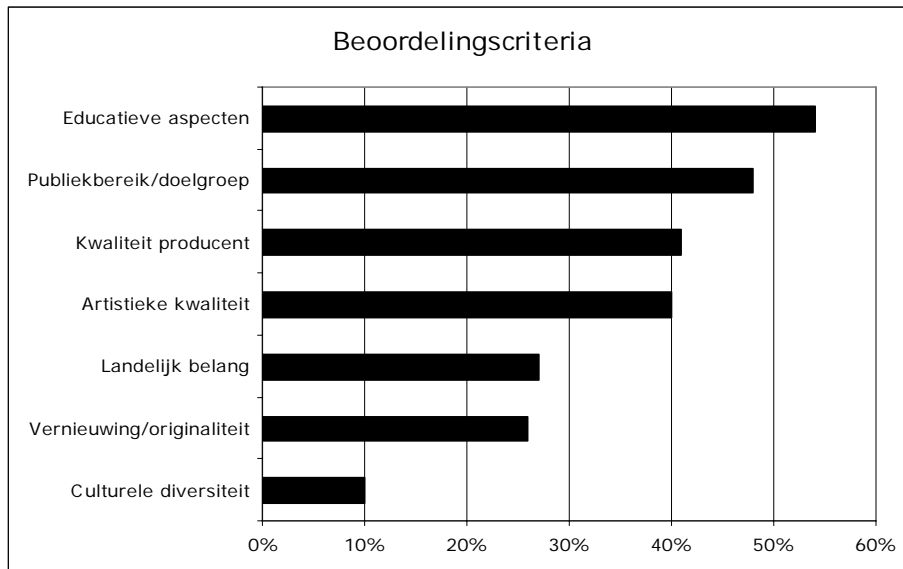
	Samenwerking
Binnenschoolse (93)	77%
Buitenschoolse (35)	69%
Binnen- en buitenschoolse (76)	66%

Tabel 20 Samenwerking in projectaanvragen binnenschools en buitenschools 2002-2004

4. Resultaten beoordeling aanvragen

Dit hoofdstuk gaat in op de beoordelingscriteria die expliciet genoemd zijn in de documentatie die de fondsen bij de projecten aanleverden. Grafiek 7 laat zien dat de educatieve aspecten het meest genoemd zijn – mogelijk ook vanwege de selectie die de fondsen pleegden op de projecten die ze beschikbaar stelden voor het onderzoek. Dan volgt publieksbereik/doelgroep. Bij de beoordeling is verder vaak gekeken naar de kwaliteit van de producent en de artistieke kwaliteit. Het criterium dat het laagst scoorde was culturele diversiteit.

4.1 Beoordelingscriteria

Grafiek 7

Zijn er verschillen tussen de fondsen als het gaat om de genoemde beoordelingscriteria? In tabel 21 wordt het criterium 'educatieve aspecten' het meest genoemd bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst, de Mondriaan Stichting en het VSBfonds. De Mondriaan Stichting en het VSB Fonds noemen vaak het criterium 'artistieke kwaliteit' en 'kwaliteit van de producent'.

Deze laatste twee criteria worden –met als eerste overigens het publiekbereik/doelgroep- ook vaak genoemd bij de beoordeling van de FAPK-projecten. Dit sluit aan bij de doelstelling van het fonds: 'duurzame ontwikkeling van de kwaliteit en veelzijdigheid van de amateurkunst en de podiumkunsten'.

	AFK (43)	FAPK (36)	MS (41)	PBC (40)	DOEN (13)	VSBF (42)
Educatieve aspecten	70%	36%	49%	50%	31%	69%
Artistieke kwaliteit	23%	89%	39%	28%	0%	41%
Landelijk belang	0%	56%	5%	73%	8%	12%
Culturele diversiteit	5%	19%	7%	8%	23%	10%
Publiekbereik/doelgroep	14%	92%	32%	56%	92%	38%
Vernieuwing/originaliteit	19%	42%	22%	28%	16%	26%
Kwaliteit producent	19%	83%	27%	40%	31%	45%

Tabel 21 Beoordelingscriteria voor projectaanvragen per fonds 2002-2004

Het PBC is een landelijk fonds met regionale afdelingen voor projecten die een regionaal of provinciaal belang hebben, daarom is het niet vreemd dat het criterium 'landelijk belang' daar als criterium het vaakst aan de orde is gesteld.

Bijlage 1 De werkwijze van de fondsen

Stichting DOEN (DOEN)

Cultuur vormt één van de werkterreinen van Stichting DOEN naast Welzijn en Duurzame Ontwikkeling. Stichting DOEN ontvangt geld van drie loterijen: De BankGiro Loterij, De Nationale Postcode Loterij en de Sponsorloterij. Met geld van de BankGiro Loterij ondersteunt DOEN cultuurprojecten in Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba. Met geld van de Postcode Loterij ondersteunt DOEN internationale cultuurprojecten in relatie tot (vooral) ontwikkelingslanden.

Subsidiebeleid Kunst & Cultuur

Op het gebied van Cultuur ondersteunt DOEN projecten die mensen tot elkaar brengen, en die betrokkenheid bij en deelname aan kunst en cultuur stimuleren. Kort gezegd projecten die mensen confronteren met de wereld om hen heen via kunst- en/of culturele uitingen. 'Mee kunnen doen als je mee wil doen', is voor DOEN daarbij essentieel. Daarnaast vindt DOEN/Cultuur het belangrijk dat de door haar gefinancierde projecten en instellingen actief en ondernemend zijn. Zowel 'ondernemen' als de begrippen 'communiceren' en 'confronteren' vragen om durf en creativiteit. DOEN/Cultuur steunt projecten die durf tonen; het avontuur aandurven; die vernieuwen om verder te komen (niet om het vernieuwen op zich) en die bereid zijn hierbij gevestigde patronen te doorbreken.

Aanvraagprocedure DOEN/Cultuur (Nederland)

Aanvragen voor cultuurprojecten in Nederland worden in twee rondes per jaar beoordeeld. Dit doet Stichting DOEN om projecten beter in hun onderlinge samenhang te kunnen beoordelen. Voor een aanvraag op het gebied van Kunst en Cultuur dient het aanvraagformulier te worden ingevuld. Daarnaast verwacht Stichting DOEN een helder en bondig projectplan, een begroting en dekkingsplan en andere relevante informatie. De aanvraag dient tijdig – dus voor sluiting van de ronde – bij DOEN binnen te zijn. Stichting DOEN stuurt dan per omgaande een bericht van ontvangst. De aanvraag wordt getoetst aan de criteria en uitsluitingen. Mogelijk wordt de aanvraag op grond van de criteria en uitsluitingen afgewezen. Aanvragen die negatief worden beoordeeld door de programma-manager, ontvangen hier ook schriftelijk bericht van. Als de aanvraag positief wordt beoordeeld door de programma-manager wordt deze in een besluitvormende vergadering voorgelegd aan de directie. Deze kan besluiten de aanvraag (deels) te honoreren of alsnog af te wijzen. Bedragen boven de € 50.000 worden tevens ter goedkeuring voorgelegd aan het bestuur. Tot slot wordt in een besluitvormende vergadering de aanvraag gehonoreerd, deels gehonoreerd of afgewezen. De aanvrager ontvangt zowel telefonisch als schriftelijk bericht van de definitieve uitslag. Alle uitslagen van de beoordelingsronde maakt Stichting DOEN bekend op zijn website.

Aanvraagseisen, beoordelingscriteria en uitsluitingen

Stichting DOEN/cultuur heeft een aantal concrete criteria geformuleerd waaraan een project moet voldoen, wil het voor subsidie in aanmerking komen.

- In het project komen minimaal twee van de vier uitgangspunten van DOEN/Cultuur nadrukkelijk tot uitdrukking (ondernemend, verbindend, confronterend, innoverend)
- Het project realiseert een artistiek inhoudelijke niveau dat door de relevante doelgroep als hoogwaardig wordt ervaren.

Het project wordt uitgevoerd op basis van een helder en gedegen projectplan, waarbij het aannemelijk is dat de in het projectplan vooraf (zelf) geformuleerde doelen worden gerealiseerd.

- De begroting en dekking van het project zijn inzichtelijk en realistisch.
- Het project wordt georganiseerd door een Nederlandse organisatie en speelt zich af in Nederland.
- Het project bereikt voldoende publiek en/of deelnemers (in relatie tot de kosten en/of de potentie).
- De aanvrager is een rechtspersoon (aanvragen van individuen worden niet in behandeling genomen).

Stichting DOEN krijgt veel meer aanvragen dan zij kan honoreren. Er moeten dus altijd keuzes gemaakt worden. Het kan dan ook voorkomen dat een project wél aan alle criteria voldoet, maar noodgedwongen tóch wordt afgewezen. De motieven die dan mogelijk een rol spelen:

- Eén of meerdere andere projecten binnen dezelfde discipline genieten de voorkeur (genereren bijvoorbeeld een beter resultaat)
- Het budget voor een bepaalde discipline is al besteed
- DOEN financierde al één of meerdere vergelijkbare projecten en wil deze projecten eerst evalueren voordat nieuwe worden gefinancierd
- DOEN financierde al een groot aantal projecten in de betreffende regio en kiest om reden van spreiding voor een ander project.

Stichting DOEN levert geen financiële bijdrage aan:

- De bescherming, aankoop, het beheer en/of behoud van cultureel erfgoed (waaronder kunstwerken);
- (wetenschappelijk) onderzoek;
- Architectuur;
- Amateurlorkesten en –orkesten;
- Debatten, seminars, congressen, praathuizen;
- Restauratie en renovatie/verbouwingen;
- De aanschaf van instrumenten, materialen (bijv. nieuwe uniformen), inventaris (bijv. computers, kantoorinrichting);
- Op zichzelf staande buurtfestivals en buurtfeesten;
- Koepelorganisaties, belangenverenigingen;
- Op zichzelf staande films, documentaires (tenzij expliciet gericht op één of meerdere van de werkerreinen van DOEN);
- CD's, DVD's of CD-rom's (tenzij deze onderdeel uitmaken van een breder bij DOEN ingediend project);
- Expliciete educatieve projecten, lespakketten. Scholen kunnen wél als podium en leveranciers van jong publiek functioneren;
- Projecten en organisaties met een louter commerciële doelstelling;
- Projecten of organisaties met een primaire politieke of religieuze doelstelling;
- Projecten van overheden, overheidsinstellingen of instellingen waarbij het merendeel van de (totale) inkomsten bestaan uit overheidssubsidies (waaronder scholen);
- Projecten of organisaties die direct gefinancierd worden door de Nationale Postcode Loterij of de Sponsor Loterij.

VSBfonds (VSBF)

Het VSBfonds heeft een breed donatiebeleid dat is gebaseerd op historische doelstellingen. De nadruk ligt op financiële steun voor projecten van algemeen maatschappelijk belang op het gebied van zorg & welzijn, natuur & milieu, kunst & cultuur en sport & vrije tijd. Het bevorderen van een duurzame samenleving vindt het fonds belangrijk. Vooral projecten waarbij participatie en ontplooiing voorop staan, passen goed in het beleid van het VSBfonds.

Het VSBfonds heeft een deel van zijn activiteiten uitbesteed aan een aantal lokaal/regionaal opererende afdelingen. In Friesland, Groningen, Drenthe, Noord-Brabant, Noord-Holland, Rotterdam en Zeeland heeft het VSBfonds regionale afdelingen. Aanvragers voor een regionaal of lokaal project in deze regio's kunnen direct daar terecht.

Subsidiebeleid Kunst & Cultuur

Het VSBfonds ondersteunt ontwikkelingen in de kunsten en in het behoud van cultureel erfgoed. Steunwaardige projecten dienen een 'verrijking' te zijn van de Nederlandse samenleving: zij vormen een inhoudelijke aanvulling op het bestaande aanbod. Verrijking kan echter ook betrekking hebben op de maatschappelijke positie van een organisatie of initiatief. Dit aandachtsgebied richt zich aan de ene kant op het brede spectrum van de verschillende kunst disciplines op elk niveau - van amateur tot professioneel - en aan de andere kant op het cultureel erfgoed. Projecten op het gebied van de kunsten worden getoetst en beoordeeld op zowel artistieke als organisatorische en productieve kwaliteiten. Op het gebied van kunsten en cultureel erfgoed legt het VSBfonds prioriteiten bij projecten die gericht zijn op professionalisering, behoud, vernieuwing en diversiteit.

Wat passieve cultuurdeelname betreft -het ondergaan, meemaken, zien, enzovoorts- geeft het fonds de voorkeur aan projecten/organisaties die naast de traditionele bezoekersgroep(en) ook nieuw publiek trachten te bereiken. Bovendien dienen projecten een meer structurele inbedding van participatie tot doel te hebben. Daarnaast worden organisaties gestimuleerd meer vraaggericht dan aanbodgericht te werken. In het kader van actieve cultuurdeelname worden projecten primair op hun intrinsieke waarde beoordeeld.

Cultuureducatie kan de deelname aan cultuur, de instandhouding van Nederlands erfgoed en verhoging van de culturele competentie stimuleren. Daarom hecht het VSBfonds in het bijzonder aan projecten die gericht zijn op de ontwikkeling van –duurzame- educatieve methoden die culturele interesse bevorderen en cultuurdeelname aanleren. Ook onderwijs in omgevingseducatie of erfgoededucatie valt hieronder.

Het VSBfonds is ook geïnteresseerd in initiatieven die deskundigheidsbevordering en talentontwikkeling voor ogen hebben. Hierbij kan gedacht worden aan investeringstrajecten voor jong talent, kweekvijvers voor jongeren in het bijzonder uit migrantengemeenschappen en samenwerking tussen amateurs en professionals.

Aanvraagprocedure VSBfonds

Het VSBfonds geeft financiële steun aan niet-commerciële organisaties voor het uitvoeren van projecten van algemeen maatschappelijk belang. In het bijzonder projecten op het gebied van zorg & welzijn, natuur & milieu, kunst & cultuur en sport & vrije tijd. Aanvragen kunnen alleen worden ingediend via het aanvraagformulier. Alleen complete aanvragen, voorzien van de vereiste bijlagen en ondertekend door een bevoegd persoon, worden in behandeling genomen.

Aan het volledig ingevulde formulier dienen verschillende bijlagen⁷ gevoegd te worden waaronder bijvoorbeeld de actuele statuten van de organisatie, de begroting van het lopende jaar en relevante informatie over de organisatie en de activiteiten. Indien één of meerdere van de gewenste stukken niet bij de aanvraag is gevoegd, krijgt de aanvrager hierover bericht. Dit zorgt echter voor vertraging tijdens de behandelingsprocedure. Voor een aanvraag voor een aankoop (museum), tentoonstelling, documentaire of publicatie moet – naast de vereiste bijlagen - extra documentatie toegevoegd worden. Een donatieverzoek -in de vorm van een volledig ingevuld aanvraagformulier met bijlagen - moet minimaal vier maanden vóór aanvang van het project door het VSBfonds zijn ontvangen. Zo spoedig mogelijk na ontvangst van de complete aanvraag krijgt de aanvrager een bevestiging van ontvangst.

Projectbegeleiders, (junior-)projectadviseurs, en regionale medewerkers behandelen de aanvragen. Zij bepalen samen met de directie of een project in aanmerking komt voor financiële steun. Aanvragen van grote omvang worden, voorzien van een advies, ter beoordeling voorgelegd aan het bestuur. In alle gevallen is het oordeel van de directie en het bestuur van het VSBfonds bindend bij het al dan niet toekennen van financiële steun.

Aanvraagseisen, beoordelingscriteria en uitsluitingen

De voorkeur van het VSBfonds gaat uit naar financiering van bijzondere projecten, waarbij in principe alleen projecten in de voorbereidende fase (en die niet tijdens de aanvraag of behandeling daarvan geheel of gedeeltelijk zijn uitgevoerd) worden gesteund. Ook kan steun gegeven worden aan projecten met een looptijd van enkele (in de regel maximaal 3 à 4) jaren. De steun heeft echter nooit een permanent karakter. Exploitatietekorten, salariskosten, kosten van levensonderhoud en kosten verbonden aan normale activiteiten van een organisatie zijn in principe van steun uitgesloten. De aanvrager moet laten zien niet zelf te beschikken over (voldoende) middelen om het project te kunnen financieren. Mocht de aanvrager toch blijken te (kunnen) beschikken over vermogens of fondsen op eigen of andermans naam of andere middelen of inkomsten, dan kan teruggave van de verstrekte financiële steun worden geëist.

Uitgesloten van steun zijn:

- Projecten met een (hoofdzakelijk) internationaal karakter komen niet in aanmerking voor een donatie. Het VSBfonds steunt concrete projecten in Nederland, die ten goede komen aan de samenleving;
- Aanvragen voor financiële steun aan een individu worden in principe niet in behandeling genomen. Alleen een rechtspersoon zoals een stichting of een vereniging kan een aanvraag indienen;
- In principe wordt geen steun verleend aan institutionele particuliere vermogensfondsen;
- Aan overheden, overheidsinstellingen of structureel door een overheid gesubsidieerde instellingen (geheel dan wel gedeeltelijk) wordt in principe geen steun verleend, evenmin als aan commerciële instellingen;
- Instellingen of projecten met een uitgesproken politiek of religieus karakter komen ook niet in aanmerking.

Het VSBfonds geeft in principe geen steun aan:

- Individuen;

⁷ Zie voor een volledig overzicht van de bijlagen: www.vsbfonds.nl

- Instellingen en projecten met een strikt commerciële, politieke of religieuze doelstelling;
- Buitenlandse projecten;
- Projecten die al in een vergevorderd stadium van uitvoering verkeren;
- Organisaties die een aanvraag indienen ter dekking van exploitatietekorten of overheadkosten;
- Organisaties die een niet-projectgebonden aanvraag indienen;
- Organisaties die over voldoende eigen vermogen beschikken om een aanvraag zelf te kunnen financieren.

Mondriaan Stichting (MS)

De Mondriaan Stichting is het stimuleringsfonds voor beeldende kunst en vormgeving en cultureel erfgoed. Het doel van de Mondriaan Stichting is de belangstelling voor en vraag naar hedendaagse beeldende kunst en vormgeving en cultureel erfgoed te vergroten. Daarnaast wil het internationaal de positie van hedendaagse beeldende kunst en vormgeving uit Nederland versterken. Dat doet het door instellingen, bedrijven en overheden, zowel nationaal als internationaal, financieel te steunen bij het bereiken en vergroten van hun publiek. Via de KunstKoopregeling bijvoorbeeld kunnen particulieren bij ongeveer 150 galeries op afbetaling kunst kopen. Zo wil de Mondriaan Stichting het kopen van kunst voor meer mensen bereikbaar maken.

Ondersteuningsbeleid Kunst & Cultuur

De Mondriaan Stichting vindt het belangrijk dat mensen kennismaken met Nederlandse kunst en cultuur. Een grote belangstelling versterkt de ontwikkeling en positie van beeldende kunst en vormgeving in onze samenleving. Aanvragen voor projecten en andere activiteiten die deze belangstelling stimuleren en verdiepen zijn welkom zoals projecten, publicaties, tijdschriften, programma's, opdrachten van scholen aan kunstenaars of vormgevers, investeringen in hard- en software, interregeling en de KunstKoopregeling.

De Mondriaan Stichting wil ook stimuleren dat mensen kennismaken met het cultureel erfgoed van Nederland. Aanvragen voor projecten en andere activiteiten die de belangstelling voor dit erfgoed vergroten zijn welkom. Het betreft bijvoorbeeld publieksprojecten, cultureel erfgoed en minderheden, leningen voor ontwikkel- en overnamekosten, aankopen, kunsthistorisch onderzoek, zichtbaar maken van collecties, restauratie van WBC-objecten, selectieactiviteiten.

Het beleid van de Mondriaan Stichting staat in het teken van vijf prioriteiten:

culturele diversiteit, internationalisering, eCultuur, cultuureducatie en expertisebevordering.

Aanvraagprocedure Mondriaan Stichting

Aanvragen voor ondersteuning door de Mondriaan Stichting kunnen het hele jaar door gedaan worden. De aanvraag moet uiterlijk drie maanden voor het begin van de activiteit bij de Mondriaan Stichting binnen zijn. Voor internationale beursdeelnames is de termijn één maand.

Organisaties gevestigd in het Koninkrijk der Nederlanden, uitgezonderd het kunstvakonderwijs, kunnen aanvragen. De activiteit kost minstens EUR 25.000. De Mondriaan stichting ondersteunt maximaal 40% van de variabele activiteitskosten (dus exclusief overhead en investeringen). Er is sprake van een redelijke eigen bijdrage aan de activiteit. De activiteit kan niet worden betaald uit het reguliere budget van de instelling of met hulp van andere partijen.

Behoud van monumenten, archeologische opgraving, passieve conservering of documentatie van collecties zijn uitgesloten. Bij educatieve activiteiten voor het onderwijs zijn een school en een cultuurinstelling betrokken.

Allereerst wordt getoetst of de aanvraag binnen de ondersteuningsmogelijkheden valt. Dit laat het fonds de aanvragers binnen 2 weken weten. De Mondriaan Stichting wint vervolgens deskundig advies in over de aanvraag en neemt daarna een besluit over ondersteuning. Hiervan krijgt de aanvrager schriftelijk bericht, uiterlijk drie maanden nadat de aanvraag is verkregen, en in ieder geval voordat de activiteit begint. Binnen 6 weken kan hiertegen bezwaar worden aangetekend. De Mondriaan Stichting heeft 22 medewerkers in dienst. Samen zorgen zij voor de afhandeling van de aanvragen, ieder vanuit zijn of haar specifieke deskundigheid. De directie is verantwoordelijk voor het besluit over de aanvraag, hiertoe gedelegeerd door het bestuur. De Mondriaan Stichting vraagt over

de artistieke of cultuurhistorische aspecten van een aanvraag advies aan commissies van deskundigen. Het bestuur ziet erop toe dat de commissies zorgvuldig en evenwichtig zijn samengesteld. Voor de meeste aanvragen zijn vaste commissies ingesteld. Voor incidentele aankopen wordt per aanvraag een ad hoc-commissie samengesteld. De leden van adviescommissies worden voor een jaar benoemd, en kunnen tweemaal worden herbenoemd. Het bestuur kan tussentijds (binnen een jaar) de samenstelling wijzigen. De Mondriaan Stichting heeft adviescommissies voor de gebieden waarop zij werkzaam is.

Aanvraagseisen, beoordelingscriteria en uitsluitingen

De Mondriaan Stichting toetst de aanvragen op de volgende criteria:

- Belang: heeft de activiteit een bijzonder belang voor de beeldende kunst, vormgeving of erfgoed? Heeft zij nationaal of internationaal betekenis? Of een uitzonderlijk, voorbeeldstellend karakter?
- Kwaliteit: wat zijn de uitgangspunten en motivatie voor de activiteit? Is deze uitvoerbaar? Is de aanpak professioneel?
- Publieksbereik: stimuleert de activiteit de belangstelling voor beeldende kunst, vormgeving of erfgoed? Of slaat het een brug naar een nieuw en bijzonder dan wel breed, algemeen geïnteresseerd publiek?
- Relatie met de collectie (context): hoe verhoudt de activiteit zich tot de collectie? Hoe past deze in het collectie- en presentatiebeleid? Dit criterium geldt voor erfgoedactiviteiten en dan in het bijzonder: aankopen, onderzoek, zichtbaarheid en selectieactiviteiten.

De Mondriaan Stichting ondersteunt geen normale exploitatiekosten en structurele lasten van een instelling. Daartoe behoren onder meer:

- Vaste personeelslasten en structurele activiteiten
- Voorzieningen voor de instandhouding en uitbreiding van gebouwen
- Bouwkundige voorzieningen en vaste technische installaties
- Documentatie van de collectie
- Oprichtingskosten van een nieuwe organisatie
- Opgravingen van archeologische objecten
- Opleiding en bijscholing
- Passieve conservering

De tekst van de website - waar deze tekst op gebaseerd is- heeft betrekking op het nieuwe beleid van de Mondriaan Stichting. De onderzochte projecten zijn echter financieel ondersteund op basis van het oude beleid. Het nieuwe beleid verschilt qua inhoud niet wezenlijk van het oude beleid, maar er is wel sprake van een concentratie en versoering van criteria en voorwaarden.

Prins Bernhard Cultuurfonds (PBC)

Het Prins Bernhard Cultuurfonds stimuleert cultuur en natuurbehoud in Nederland op grote en op kleine schaal. Bijzondere initiatieven, passie en talent moedigen wij aan met subsidies, opdrachten, prijzen en beurzen. Door actieve fondsenwerving en bijdragen uit loterijen kan het fonds jaarlijks gemiddeld 3600 projecten en personen ondersteunen.

Subsidiebeleid Kunst & Cultuur

De stichting Prins Bernhard Cultuurfonds is een particulier fonds. Het heeft een landelijk bureau in Amsterdam en 15 afdelingen in alle provincies en in de steden Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Het landelijke bureau steunt in beginsel activiteiten met een landelijk karakter, een landelijke uitstraling of van landelijk belang. De afdelingen steunen initiatieven die lokaal, regionaal of provinciaal van karakter zijn. Het Prins Bernhard Cultuurfonds is het grootste particuliere fonds in Nederland dat zich ten doel stelt cultuur en natuurbehoud in Nederland te bevorderen. Het fonds heeft een activiteitenbudget van ca. € 16 miljoen per jaar. Het investeert in cultuur en natuurbehoud door middel van subsidies, beurzen, opdrachten en prijzen

Het Cultuurfonds geeft aan het begrip cultuur een ruime interpretatie. Muziek, toneel, dans en film, beeldende kunst en monumentenzorg, letteren, geesteswetenschappen en kunst- en cultuureducatie en ook natuurbehoud rekent het fonds tot zijn werkterrein. Het Prins Bernhard Cultuurfonds ondersteunt projecten, activiteiten en instellingen met als doel de cultuur en het natuurbehoud in Nederland te bevorderen of de Nederlandse cultuur in het buitenland uit te dragen.

Aanvraagprocedure Prins Bernhard Cultuurfonds

Het landelijke bureau of een van de afdelingen bekijkt of het een ontvangen aanvraag in behandeling kan nemen. Bij ontvangst van een aanvraag wordt direct bekeken of deze bij een van de Fondsen op Naam⁸ ondergebracht kan worden. Als het Cultuurfonds een aanvraag niet in behandeling neemt, wordt dit binnen enkele weken kenbaar gemaakt. Is een aanvraag naar het verkeerde adres gestuurd (bijvoorbeeld naar het landelijke bureau terwijl het eigenlijk beter past bij een van de afdelingen), dan wordt de aanvraag doorgestuurd. Ook hierover ontvangt de aanvrager zo spoedig mogelijk bericht.

Wordt een aanvraag in behandeling genomen, dan ontvangt de aanvrager een ontvangstbevestiging onder vermelding van een termijn waarop de aanvraag beoordeeld zal worden.

Deze termijn is (mede) afhankelijk van de vergaderdata van de adviescommissies van het landelijke bureau en de vergaderdata van de afdelingsbesturen. Voor aanvragen bij het landelijke bureau geldt dat een aanvraag tenminste zes weken voor een vergaderdatum moet zijn ontvangen; voor de afdelingen gelden afwijkende inzendtermijnen. Een ontvangstbevestiging zal vaak gepaard gaan met een verzoek om aanvullende informatie. De aanvrager wordt daarbij in de gelegenheid gesteld om voor een bepaalde datum te antwoorden. Bij tijdige beantwoording kan een aanvraag in de eerstvolgende vergadering van een adviescommissie of afdelingsbestuur worden beoordeeld.

De medewerkers van het Cultuurfonds toetsen of een aanvraag binnen het werkterrein van het Cultuurfonds valt en of de aanvraag voldoet aan de vastgestelde richtlijnen. Als dat zo is, wordt een aanvraag voor een nader inhoudelijk advies voorgelegd aan een adviescommissie of afdelingsbestuur. Zij beoordelen of een aanvraag ook inderdaad voor financiële ondersteuning in aanmerking komt.

⁸ Het grootste deel van het budget voor de Cultuurfondsbeurzen is bijeengebracht door particulieren die voor dit doel een Fonds op Naam hebben ingesteld bij het Prins Bernhard Cultuurfonds. Het Cultuurfonds bepaalt zelf uit welk Fonds op Naam een bijdrage wordt toegekend. Het is dus niet nodig om een aanvraag te richten aan een specifiek Fonds op Naam of meer dan één verzoek in te sturen.

Het Cultuurfonds kent adviescommissies voor de volgende werkerreinen; Geschiedenis en Letteren, Beeldende kunst, Podiumkunsten, Kunst- en cultuureducatie, Beurzen, Monumentenzorg en Natuurbehoud.

Aanvraagseisen, beoordelingscriteria en uitsluitingen

Het Cultuurfonds kent algemene en specifieke richtlijnen. De algemene richtlijnen zijn op alle aanvragen en aanvragers van toepassing. In deze richtlijnen wordt aangegeven welke projecten ondersteund kunnen worden en wie een aanvraag kan indienen. Bij het doen van een aanvraag gelden altijd de algemene richtlijnen tenzij daar in specifieke richtlijnen een uitzondering op wordt gemaakt. Financiële ondersteuning is alleen mogelijk als er sprake is van een aantoonbaar tekort. Uit de aanvraag en uit de projectbegroting moet blijken waarvoor eventuele financiële ondersteuning wordt aangevraagd en hoe hoog het gevraagde bedrag is. Het Prins Bernhard Cultuurfonds draagt bij in het tekort maar voorziet in principe niet in het totale tekort.

Financiële ondersteuning is mogelijk voor:

- Concrete projecten en activiteiten die voor de aanvrager in het kader van zijn activiteiten inhoudelijk bijzonder zijn en die het Cultuurfonds als kwalitatief goed en inhoudelijk waardevol beoordeelt;
- Projecten die gericht zijn op een breed publiek;
- Bijzondere investeringen die wezenlijk zijn voor de activiteiten van een organisatie;
- (in uitzonderlijke gevallen) Het starten van een organisatie die een wezenlijk aspect aan het Nederlandse culturele leven toevoegt en daarmee een lacune vult, of voor het overbruggen van een bepaalde periode bij het doorvoeren van veranderingen in een dergelijke organisatie, mits de exploitatie na deze periode is zeker gesteld.

Niet voor een bijdrage in aanmerking komen:

- Projecten van instellingen die structureel door een overheid worden gefinancierd, tenzij sprake is van een ook voor de instelling zelf uitzonderlijk project, en de desbetreffende instelling of organisatie aantoonbaar uit de eigen omzet, via de structurele overheidssteun of via structurele sponsoring hiervoor geen eigen middelen kan vrijmaken;
- Exploitatiekosten (met uitzondering van start- en overbruggingssubsidies);
- Fondsvorming, vermogensopbouw;
- Prijzengeld voor prijsuitreikingen door derden;
- Jaarlijks georganiseerde projecten die reeds drie maal door het Cultuurfonds zijn ondersteund, tenzij er sprake is van een uitzonderlijk onderdeel van een project waarvoor de financiële ondersteuning wordt gevraagd;
- Projecten die tijdens het indienen van de aanvraag of tijdens de behandeling daarvan al geheel of gedeeltelijk zijn gerealiseerd;
- Projecten met een uitgesproken politiek karakter of projecten die gericht zijn op het uitdragen van een religieuze overtuiging;
- Nieuwbouw en renovatie van gebouwen (met uitzondering van een bijdrage uit het Beter Bouw Fonds).

Verzoeken kunnen worden ingediend door:

- Rechtspersonen zonder winstoogmerk (stichtingen of verenigingen) die volgens hun statutaire doelstelling werkzaam zijn op het werkkterrein van het Cultuurfonds en die een breed samengesteld bestuur kennen;
- Rechtspersonen met winstoogmerk die activiteiten ontwikkelen binnen het werkkterrein van het Cultuurfonds maar alleen als deze mogelijkheid expliciet wordt aangegeven in de specifieke richtlijnen van het Cultuurfonds (bijvoorbeeld bij publicaties, filmproducties en (galerie) presentaties in het buitenland).

Niet ondersteund worden:

- Natuurlijke personen, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld (bijvoorbeeld bij Cultuurfondsbeurzen, enkele Fondsen op Naam of in het kader van internationale activiteiten);
- Overheden en overheidsinstellingen (hieronder vallen ook bestuursorganen en onderwijsinstellingen);
- Rechtspersonen die volgens hun doelstelling of feitelijk handelen zijn gericht op de belangenbehartiging van één of enkele personen;
- Instellingen die - net als het Prins Bernhard Cultuurfonds - fondsen werven ten behoeve van derden of voor projecten van derden (hieronder vallen ook de zogenaamde fondswervingsbureaus).

Het Cultuurfonds kan bijzondere, educatieve projecten ondersteunen. Deze projecten kunnen betrekking hebben op het gehele werkkterrein van het Cultuurfonds. Financiële ondersteuning is mogelijk voor:

- Bijzondere projecten met een educatief karakter;
- Projecten die zich richten op bijzondere doel- of publieksgroepen;
- Het vervaardigen van (les)materiaal voor gebruik binnen en buiten het onderwijs voor zover het om niet-reguliere, uitzonderlijke projecten gaat;
- projecten die zijn gericht op de bewustwording van het belang van natuurbehoud.

Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten (FAPK)

Het Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan de duurzame ontwikkeling van de kwaliteit en veelzijdigheid van de amateurkunst en de podiumkunsten in Nederland én de vertoning daarvan in het buitenland. Met het oog daarop kan het Fonds subsidie beschikbaar stellen. Het Fonds verstrekt de subsidies in opdracht van het Ministerie van OCW. Jaarlijks worden ongeveer tweeduizend aanvragen ingediend, die worden beoordeeld door commissies van deskundigen. In opdracht van het Ministerie van OCW voert het Fonds ook de Nederlandse Muziek Prijs uit. Per 1 januari 2005 zijn alle subsidies die bij het FONDS voor Amateurkunsten en Podiumkunsten aangevraagd kunnen worden ondergebracht in één subsidieregeling. In dit rapport is de voorgaande regeling –geldend voor 2003/2004- beschreven omdat de geanalyseerde projecten hieronder vallen.

Subsidiebeleid Kunst & Cultuur

De subsidieregelingen Activiteiten Amateurkunst en Onderzoek en Producties hebben tot doel een bijdrage te leveren aan de kwaliteitsontwikkeling van en de diversiteit in de amateurkunst en in de professionele Podiumkunsten in Nederland. Het Fonds subsidieert activiteiten die vernieuwend of op een andere manier bijzonder zijn ten opzichte van andere (reguliere) activiteiten. Omdat het Fonds een landelijk fonds is, subsidieert het activiteiten die het lokale en regionale belang overstijgen. Aanvragen kunnen het hele jaar worden ingediend. Het bestuur van het Fonds stelt het beschikbare budget voor de subsidieregelingen Activiteiten Amateurkunst 2004 en Onderzoek en Producties 2004 vast. Subsidie wordt slechts verleend voorzover de middelen van het Fonds toereikend zijn. Onder meer vanwege de beperkte hoeveelheid middelen kan het Fonds niet alle aanvragen honoreren en evenmin gehonoreerde aanvragen voor het gevraagde bedrag honoreren.

Aanvraagprocedure Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten

Voor het indienen van een aanvraag moet gebruik worden gemaakt van het betreffende aanvraagformulier met bijbehorend begrotingsmodel. De aanvraag moet dertien weken voor de start van de activiteiten door het Fonds ontvangen zijn. Het Fonds streeft ernaar binnen twaalf weken na ontvangst van de aanvraag te berichten of de aanvraag wordt gehonoreerd. Zo spoedig mogelijk na ontvangst van de aanvraag zendt het Fonds een ontvangstbevestiging. Hierna wordt getoetst of de aanvraag past binnen de regeling en volledig en op tijd is ingediend. Over het besluit van het Fonds volgt altijd schriftelijk bericht. Desgevraagd retourneert het Fonds de niet in behandeling genomen aanvraag.

Het bestuur van het Fonds legt een in behandeling genomen aanvraag voor aan een adviescommissie. Het Fonds benoemt adviseurs op basis van hun specifieke deskundigheid en voor een periode van twee aaneengesloten seizoenen, met een mogelijkheid van verlenging met eenmaal twee aaneengesloten seizoenen. Een adviescommissie bestaat uit een voorzitter en minimaal drie leden. Het bestuur van het Fonds stelt de adviescommissie samen. Vergaderingen van adviescommissies zijn niet openbaar. De commissie beoordeelt een in behandeling genomen aanvraag aan de hand van de criteria zoals vermeld in de subsidieregeling. De commissie preadviseert het college van advies. Het college van advies bestaat uit een externe voorzitter en een door het bestuur te bepalen aantal externe leden en de voorzitters van de adviescommissies. Vergaderingen van het college van advies zijn niet openbaar. Het college van het advies brengt advies uit aan het bestuur.

Tijdens de behandeling van een aanvraag wordt over de voortgang daarvan geen informatie

verstrekt. Het bestuur besluit in beginsel uiterlijk twaalf weken na ontvangst van een aanvraag. Het besluit van het bestuur bestaat uit de subsidiebeschikking met daarbij de motivatie, het uitgebrachte advies. Als de aanvraag wordt gehonoreerd, bericht het fonds de maximaal verleende subsidie of de voorwaarden waaronder een reservering kan worden omgezet in een subsidieverlening.

Aanvraagseisen, beoordelingscriteria en uitsluitingen

Een bijdrage kan worden verstrekt in de kosten die in Nederland gevestigde amateur-kunstenaars, groepen, ensembles, verenigingen en amateur-kader maken voor het uitvoeren van amateurkunst activiteiten. Daarnaast kan een bijdrage worden verstrekt in de kosten die door in Nederland gevestigde professionele podiumkunstenaars worden gemaakt voor het uitvoeren van onderzoek en het uitbrengen van producties.

De commissie beoordeelt een aanvraag aan de hand van de volgende specifieke criteria:

Artistieke kwaliteit

Van belang voor de vaststelling van de waarde van het plan zijn onder meer de (te verwachten) kwaliteit van de uitvoerenden, van de werkwijze, van het eindproduct en van de organisatie. De mate van inhoudelijke ondersteuning en begeleiding van de activiteiten en de mate waarin wordt samengewerkt met andere organisaties bepalen ook de kwaliteit. Aanvragen gericht op onderzoek worden beoordeeld op het leveren van een bijzondere bijdrage aan de ontwikkeling van de aanvrager en van de podiumkunsten. Aanvragen voor producties worden beoordeeld op de artistieke kwaliteit van het plan, de makers en de uitvoerenden. Kernbegrippen zijn vakmanschap, zeggingskracht en oorspronkelijkheid.

Ontwikkeling en diversiteit

Plannen dienen in artistiek, vakinhoudelijk of methodisch-didactisch opzicht een aantoonbare bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling en diversiteit van de sector amateurkunst in Nederland. Hierbij is van belang of er sprake is van een landelijke spreiding van deelnemers of activiteiten. Meegewogen wordt of bekendheid wordt gegeven aan de uitvoering van de activiteiten en of de resultaten (evaluatieverslag, nieuw repertoire of nieuwe methodes) landelijk worden verspreid. Bij aanvragen voor onderzoek en producties wordt bekeken of er sprake is van een belangwekkende bijdrage aan de veelzijdigheid van de podiumkunsten in Nederland.

Alleen indien een aanvraag voldoet aan deze specifieke beoordelingscriteria, beoordeelt de commissie aan de hand van de volgende aanvullende criteria. Het Fonds geeft voorrang aan aanvragen die aan één of meer van de volgende aanvullende criteria voldoen.

Spreiding

In hoeverre is sprake van activiteiten in een deel van het land waar relatief weinig soortgelijke activiteiten op het gebied van de amateurkunst plaatsvinden? In hoeverre is er sprake van zowel spreiding van speelbeurten over het land als van vestigingsplaats van de aanvragers?

Culturele diversiteit en/of jeugd en jongeren

In hoeverre is er sprake van bijzondere aandacht voor deelnemers met een cultureel diverse achtergrond en/of deelname door jeugd en jongeren? In hoeverre is er sprake van een aanvraag waarvan het team van initiatiefnemers een multiculturele achtergrond heeft en/of in hoeverre is er sprake van bijzondere aandacht voor producties specifiek gemaakt voor een cultureel divers samengesteld publiek? In hoeverre is er sprake van bijzondere aandacht voor producties specifiek gemaakt voor jeugd en jongeren?

Beginnende makers

In hoeverre is er sprake van bijzondere aandacht voor onderzoeken en producties die bijdragen aan de artistieke ontwikkeling van beginnende podiumkunstenaren?

Toegankelijk repertoire

In hoeverre is er sprake van bijzondere aandacht voor het verhogen van de kwaliteit van het toegankelijke repertoire waardoor de belangstelling voor de podiumkunsten wordt gestimuleerd?

Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK)

Het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) verstrekt subsidies voor openbaar toegankelijke voorstellingen, uitvoeringen en manifestaties in Amsterdam. De subsidies betreffen altijd een bijdrage in het tekort op de begroting en worden definitief vastgesteld na een financieel en inhoudelijk verslag. Het AFK stelt zich terughoudend op bij de toekenning van subsidies voor incidentele projecten van meerjarig of structureel gesubsidieerde instellingen en organisaties. Dit houdt in dat bij de beoordeling van de aanvragen van de desbetreffende instellingen en organisaties er onder meer gekeken zal worden of er sprake is van projecten met een bijzonder karakter, die bovendien geacht worden niet tot het reguliere takenpakket te behoren.

Het AFK heeft begin 2005 een nieuw subsidie- en opdrachtenreglement ingevoerd. Op basis van het beleidsplan voor de Kunstenplanperiode 2005-2008 zijn deze nieuwe regelingen vormgegeven. Omdat de geanalyseerde projecten in dit onderzoek de jaren 2003 en 2004 betreffen, wordt hier de subsidieregeling voor 2004 beschreven.

Subsidiebeleid Kunst & Cultuur

De subsidieregeling najaar 2004 biedt een voorziening voor theater (toneel, mime, dans, poppentheater, jeugdtheater, amateurkunst) en muziek (muziek, kleinschalig muziektheater, amateurkunst en popmuziek).

Vanwege budgettaire redenen is voor de tweede helft van 2004 een aantal opdrachtregelingen tijdelijk stopgezet. Dit betreft de regelingen letteren, film/video, compositie, choreografie, mimografie en toneelschrijven.

De opdrachten- en subsidieregelingen Cultuurbereik, Cultuur en School, Beeldende kunst, fotografie, vormgeving, media- en bouwkunst, Kleinschalige beeldende kunstopdrachten, Topografische atlas, Fotografie, Nieuwe media en Schrijfopdrachten poppen- en objecttheater worden tot 31 december 2004 gecontinueerd. De regeling voor Cultuur en School (Cultuureducatie) is per 1 januari 2005 beëindigd. Het rijk heeft voor deze regeling geen budgetten meer beschikbaar gesteld.

Voor de subsidieronde najaar 2004 was, in vergelijking met voorgaande jaren, een zeer beperkt budget beschikbaar. Dit betekende onder meer dat:

- De diverse disciplines in drie clusters (Theater, Muziek en Kunstmanifestaties) zijn ondergebracht;
- Er een beschikbaar budget per cluster is vastgesteld en een integrale beoordeling per cluster plaatsvindt;
- Voor alle aanvragen een maximum toe te kennen subsidiebedrag geldt;
- Voorrang gegeven wordt aan aanvragen gedaan door niet (meerjarig) structureel gesubsidieerde instellingen en organisaties;
- Bij een groot aantal aanvragen de bestaande beoordelingscriteria aangescherpt werden.

Aanvraagprocedure Amsterdams Fonds voor de Kunst

Het Fonds kent alleen subsidie toe aan not-for-profit rechtspersonen (stichtingen en verenigingen). Voor het aanvragen van een subsidie moet gebruik gemaakt worden van de aanvraagformulieren van het fonds. De aanvraag wordt beoordeeld door een adviescommissie die bestaat uit deskundigen. Uiteraard kijkt de commissie in de eerste plaats naar de kwaliteit van het project, dat niet al gerealiseerd mag zijn. De overwegingen van de adviescommissie worden aan het bestuur van het Amsterdams Fonds voor de Kunst voorgelegd, dat nagaat of de procedure met de vereiste

zorgvuldigheid is uitgevoerd. De aanvrager krijgt de uitslag schriftelijk toegezonden. Daarin staan de overwegingen van de adviescommissie vermeld. Omdat het beschikbare budget doorgaans ontoereikend is om alle positief beoordeelde aanvragen te honoreren, kan subsidie worden verleend voor een lager bedrag dan het aangevraagde. Het kan zelfs betekenen dat er in het geheel geen subsidie wordt toegekend.

Als de aanvraag is gehonoreerd, kan de aanvrager schriftelijk om een voorschot van maximaal 80% van de toegezegde subsidie verzoeken. Na afronding van het project én na levering van het financiële en inhoudelijke verslag kan het resterende bedrag gedeclareerd worden.

Aanvraagseisen, beoordelingscriteria en uitsluitingen

Het Amsterdams Fonds voor de Kunst stimuleert de kunsten in Amsterdam door nieuwe, eenmalige projecten te subsidiëren. Een aantal activiteiten en kosten komt niet in aanmerking voor een bijdrage:

- Kosten voor exploitatie, huisvesting en reguliere bedrijfsvoering;
- Projecten in het kader van een studie, opleiding of onderzoek;
- Publicaties (catalogi, websites, tijdschriften), (reguliere) radio- en televisieprogramma's;
- Beurzen en stipendia;
- Het schrijven van composities, scenario's of scripts;
- Productie- en distributiekosten;
- Reprises en al in uitvoering genomen projecten.

Daarnaast spelen de volgende artistiek-inhoudelijke en praktische criteria een rol:

- De mate waarin aspecten als originaliteit, creativiteit en vernieuwing in de voorgestelde plannen aanwezig zijn;
- De mate waarin wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van de betrokken discipline;
- Het artistieke en culturele belang voor Amsterdam;
- De mate waarin recht wordt gedaan aan het multiculturele aanbod;
- Het realiteitsgehalte van de begroting en het dekkingsplan;
- De kwaliteit van de organisatie en het vertrouwen dat deze het project kan realiseren;
- Het te verwachten publieksbereik en de daaruit voortvloeiende eigen inkomsten;
- Het aantal voorstellingen of presentaties in Amsterdam of de duur van het project, de manifestatie of presentatie;
- (alleen bij amateurkunst) de mate waarin het project amateurs als uitvoerenden een rol geeft.

Het AFK bekijkt subsidieverzoeken altijd in hun onderlinge samenhang. Daardoor is de honorering mede afhankelijk van het aantal, de aard en de kwaliteit van de ingediende projecten. Het Fonds streeft naar een veelzijdig totaalaanbod.

Cultuur en School

Het AFK stimuleert in het kader van Cultuur en School de cultuureducatie door middel van subsidies en opdrachten. Deze zijn bestemd voor intensieve samenwerkingsverbanden tussen scholen en kunstenaars en/of culturele instellingen. Het budget is in de eerste plaats bedoeld voor vmbo-scholen en bij uitzondering voor vwo-scholen; basisscholen kunnen ook in aanmerking komen. De bedoeling is dat de leefomgeving van kinderen en jongeren, aspecten van hun buurt en van de stad Amsterdam bron van onderzoek en inspiratie zijn. De scholen kunnen een plan indienen in samenwerking met kunstenaars en/of culturele instellingen. Hierbij kan het AFK desgewenst advies of bemiddeling verlenen. Voor de projectleiding / coördinatie kan eventueel een post worden opgenomen op de

begroting. Belangrijk is dat in de projectaanvragen dient te worden aangegeven op welke wijze aspecten van de stad Amsterdam en/of de buurt als bron van onderzoek en inspiratie gekozen worden. De kwaliteit van het kunstaspect is belangrijk bij de beoordeling van de aanvragen. Bij projecten tussen scholen en culturele instellingen gaat het nadrukkelijk om voorstellen voor bijzondere, niet reguliere samenwerkingsverbanden. Het project moet een aanvulling zijn op en verdieping geven aan de gebruikelijke taakstelling van scholen en culturele instellingen ten aanzien van de cultuureducatie. Voor reguliere activiteiten van gesubsidieerde kunsteducatie- instellingen of culturele instellingen mag geen post op de begroting worden opgevoerd.

De volgende formele criteria zijn van toepassing op projecten voor cultuur en school:

- De uitvoering van het project vindt plaats gedurende het schooljaar 2004/2005.
- De aanvraag wordt ingediend door de desbetreffende school of kunstenaar of culturele instelling
- Het project wordt uitgevoerd binnen de gemeente Amsterdam, dat wil zeggen door in Amsterdam gevestigde onderwijsinstellingen en bij voorkeur door in Amsterdam gevestigde culturele instellingen en/of kunstenaars.

Inhoudelijke aandachtspunten

De projecten dienen een extra stimulans en vernieuwende impuls te geven aan al wat al plaatsvindt in het veld van de Amsterdamse cultuureducatie. Aspecten van de stad Amsterdam en/of de buurt dienen in de projecten een rol te spelen als bron van onderzoek en inspiratie. Kinderen en jongeren spelen in de projecten in de eerste plaats een rol als producenten van cultuur en niet zozeer als consumenten. Kinderen en jongeren zijn cultuurdragers en cultuurbouwers.

Dit betekent dat het van belang is verder te gaan dan kinderen actief te betrekken bij de uitvoering van een project. De leefwereld van de jongeren zelf, datgene wat aan cultuur in hen leeft en de verbinding tussen de verschillende culturen dienen centraal te staan.

De projecten worden gerealiseerd binnen een actieve samenwerking tussen jongeren, leerkrachten, pedagogen, ouders en kunstenaars en/of culturele instellingen. Het proces dat leidt tot de realisatie van het project is van groot belang. Door onderzoek, documentatie en reflectie wordt tijdens de uitvoering van het project over en weer van elkaar geleerd. In het ontwikkelen van deze werkwijze stimuleert het AFK dat projecten een laboratoriumfunctie kunnen vervullen en dat opgedane ervaringen inzichtelijk en overdraagbaar worden gemaakt.

Het wordt van belang geacht dat de projecten voor langere tijd een ondersteuning en verrijking betekenen van de binnenschoolse leerprocessen en de persoonlijkheidsontwikkeling van de jongeren. Voor het project dient binnen de school voldoende draagvlak en inzet aanwezig te zijn.

Het AFK wil versnippering van het beschikbare budget voorkomen en kiest bij voorkeur voor een beperkt aantal grotere projecten.

Procedure

Nog niet volledig uitgewerkte plannen kunnen worden voorgelegd. De commissie zal dan adviseren of er nog mogelijkheden tot nadere uitwerking worden gezien. Uitgewerkte subsidieaanvragen dienen schriftelijk op het daarvoor bestemde formulier in zesvoud worden ingediend. Als aan de formele criteria wordt voldaan, dan wordt het plan voorgelegd aan een commissie van deskundigen voor inhoudelijk advies (zie de genoemde inhoudelijke aandachtspunten). Het AFK kan desgewenst bemiddelend of adviserend optreden, bijvoorbeeld t.a.v. de keuze van een kunstenaar of culturele instelling. In het projectvoorstel dienen de partijen waarmee wordt samengewerkt te zijn opgenomen; dit voorstel dient vergezeld te gaan van een uitgewerkte begroting met dekkingsplan.

De commissie brengt haar adviezen uit over de ingediende aanvragen en deze worden vervolgens aan het bestuur van het AFK voorgelegd ter formele toetsing en besluitvorming.

Bijlage 2 Soort aanvragers

Soort instelling	Aantal	Label	Aantal
Stichting belang discipline	53	Nieuwe media	4
		Film	6
		Erfgoed	10
		Literatuur	7
		Podiumkunsten	1
		Muziek	15
		Theater	4
		Fotografie	1
		Dans	2
		Beeldend	3
Culturele instellingen	50	Museum bk+ erfgoed	7
		Museum bk	4
		Museum erfgoed	14
		Museum wetenschap	4
		Museum film	1
		Bibliotheek	1
		Kunstwerkplaats	4
		Archief	2
		Theater	8
		Jeugdtheater	1
		Muziekschool	1
		Podium	2
		Muziektheater	1
Soort instelling	Aantal	Label	Aantal
Stichting belang doelgroep	15	jongeren	8
		gehandicapten	2
		allochtonen	2
		amateur-kunstenaars	1
		achterstanden	2
Onderwijs	31	VO	19
		PO	8
		SBO	1
		BVE	1
		HBO	2
		Uitgever	6
		Ideëel maatschappelijke stichting	14
		Gemeente	2

Soort instelling	Aantal	Label	Aantal
Producenten kunst	36	Theatergroep	10
		Productiebureaus film	3
		Orkest	2
		Koor	2
		Theaterproducent	6
		Kunstenaar	4
		Dansgroep	3
		Muziektheatergroep	5
		Muziekensemble	1
Steunpunt	3	CKV+steunpunt	2
		Steunfunctie	1
Overig	7	Organisator festival	3
		Organisator cultuureducatieve evenementen	1
		Onderzoeksbureau en adviesbureau	1
		Impresariaat	1
		Expertisecentrum cultuur	1

Colofon

Zes Fondsen en cultuureducatieprojecten, periode 2002-2004 is een uitgave van Cultuurnetwerk Nederland. Het onderzoek naar de cultuureducatieprojecten van zes fondsen is uitgevoerd in opdracht van Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Stichting DOEN, VSBfonds, Mondriaan Stichting, Prins Bernhard Cultuurfonds, Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten en Amsterdams Fonds voor de Kunst.

Projectuitvoering en teksten

Piet Hagens, Marjo van Hoorn, Jan Ensink, Judith Lieftink, Josefiene Poll en Marlies Tal

Uitgave

September 2005

Cultuurnetwerk Nederland
Ganzenmarkt 6
Postbus 61
3500 AB Utrecht
Telefoon 030 – 236 12 00
Fax 030 – 236 12 90
Email info@cultuurnetwerk.nl
Internet www.cultuurnetwerk.nl
www.cultuurnetwerk.org